

NAPAČNO EKSPERIMENTIRANJE ZVEZNE VLADE

TEMELJNI VZROKI KRIZE V GLAVNEM ŠE NEDOTAKNjeni

Socializacija bogastev je edina pot v pravo, trajno gospodarsko okrevanje

Podražitve so farmarjem zelo malo pomagale, ker so delavci zdaj prisiljeni manj kupovati

STATISTIČNA poročila o izboljšavanju ekonomskih razmer v tej deželi so si v velikem nasprotju. Pristaši Rooseveltove administracije poudarjajo, da tovarne poljedelskih strojev, avta industrija, jeklarne in mnoga druga velika podjetja obratujejo danes bolj ko kdaj prej od leta 1930. Tudi cene se dvigajo in dohodki velikih trgovin so večji kakor v prošlem in predprošlem letu. Delnice so šle navzgor, kar smatrajo še za posebno dobro znamenje.

Na drugi strani zagovorniki administracije nič ne govorijo o dejstvih, da kljub ogromnim

potroškom v pomoč farmarjem nezadovoljstvo med njimi raste. Statistika pravi, da so se dohodki farmarjev, ki rede prešiče, zvišali samo 7 odstotkov, kar je v primeru s podražitvijo mesnin in z velikimi vladnimi subvencijami izredno malo.

Drugo, kar da misliti farmarjem in vladi v Washingtonu, je, da konsumenti v mestih porabijo zdaj polovico manj prešičjega mesa, kakor predno se je podražilo do sedanje višine. Ravno tako je zmanjšan trg mleka.

Podražiti živila ni umetnost. Vlada je hotela dvigniti cene z omejitvami pridelovanja, pobiranjem prešičev in z davki, ki so bili vrnjeni farmarjem v obliki subvencij, ni pa poskrbela, da se bi dvignili sorazmerno tudi dohodki ameriških delavcev. Ako delavec zasluži letos toliko na teden, kakor pred podražitvami, je naravno, da je njegova žena prisiljena kupovati toliko manj hrane, ali pa le taka živila, ki so najcenejša.

Premogovniške družbe krive zavlačevanja pogodbe

Pogajanja med zastopniki U. M. W. of A. in zastopniki premogovniških družb so se kljub vladnemu posredovanju že šestkrat razbila. Pogodba med unijo in kompanijami je potekala 1. aprila. Odslej so posebno na pritisk predsednika Rooseveltovega spopad med premogovniki in družbami odlašali, v nadi, da bo novi zakon za stabiliziranje premogovne industrije omogočil novo pogodbo ne da bi bilo treba premogovnjem stavkati zanje. Unija zahteva za premogarje 50c zvišanja dnevne meze, in 10 odstotkov višjo lestvico za akordno delo, dalje 15 odstotkov zvišanja za takozvano mrtvo delo. Mnoge premogovniške družbe te zahteve absolutno odklanjajo in nekatere si zelo prizadevajo, da razbijejo unijo v svojih revirjih.

V splošnem so vsled odpora UMW precej popustile. Ampak te popustitve so bile nezadostne, zato je prošli ponedeljek prenehalo z delom, kakor poročila urad unije premogarjev, okrog 400.000 premogarjev. Vodstvo unije je bilo ob tem proglasilo za prenehanje z delom še vedno uverjeno, da pride do sporazuma, predno se stavka razvije v vojno, kakor so bile v premogovnih revirjih prej v običajih.

John L. Lewis, predsednik U. M. W. of A., trdi, da je 400.000 premogarjev vsak čas pripravljenih ne samo prenehati z delom, ampak vztrajati v stavki za svoje zahteve in za obvarovanje unije.

Dne 23. sept. je sporočil javnosti, da so z delom res prene-

hali, ker do tega datuma ni še prišlo do sporazuma. Pogajanja za sporazum so bila obnovljena spet v torek.

Predsednik Roosevelt je dne 20. sept. oznanil, da je imenoval odbor za izravnavanje sporov med premogovniki in kompanijami, kakor mu to nalaga Guffeyev zakon. Osebe, ki jih je imenoval, za premogarje niso najboljše nade. Razsojevalni-posredovalni odbor tvorijo L. Gunther (Knoxville, Tenn.), bivši lastnik premogovnikov, ki bo zastopal kompanije; John J. O'Leary, pittsburski unijski vodja, bo reprezentiral koristi premogarjev, in sodnik John M. Paris (New Albany, Ind.), ima nalogo zastopati koristi splošne publike.

Dasi je pozornost svetovne javnosti obrnjena zdaj največ na spor med Italijo in ligo narodov, je tudi Nemčija zagazila v razmere, ki povzročajo Hitlerjevim trabantom velike skrbi. Draginja je velika, poleg tega pa primanjkuje v trgovinah takih mesnin in pridelkov, ki so razmeroma poceni in dovolj redilni. Mesa boljše vrste si delavci ne morejo privoščiti niti enkrat v tednu. Vlada sicer preti spekulantom in skuša regulirati cene, ampak če pravi trgovci, da tega in tega nima, drugo je pa predrago za proaktivnega kupca, tedaj nobena reguliranje cen nič ne pomaga.

Mussolini razgalja barbarstva 'divjakov' v "neguševi" deželi

"Etiopija ne spada v društvo civiliziranih dežel," pravi Mussolini. Zato je njegov zastopnik predložil Ligi narodov kup slik s podatki o barbarstvih, ki se dogajajo v Selassievem carstvu. Na tej sliki je domačin, ki je bil obešen baje radi osumljenja, da

spionira v korist Mussolinijevega generalnega štaba. Etiopiji v Londonu zatrujejo, da so take slike večinoma narejene v Italiji, ali pa v njenih kolonijah ob Etiopiji. V Addis Ababi pa trdijo, da je Italija pod Mussolinijevo diktaturo vladala veliko bolj barbarško, kakor Etiopija. In dočim si mora Italija svoje dokaze več ali manj izmisliti, jih Etiopiji ni treba umetno producirati, ker je Mussolini poskrbel za originalne.

V Prosvetni matici je letos več društev ko kdaj poprej.

HEJ, ČE NE UTEČES —

Na levi na tej sliki je policaj, kar ni težko uganiti. Pred njim jo ubira kot najhitreje more stavkar, ki je "nepostavno" piketiral. To je prizor iz ene poslednjih stavek v Minneapolisu. Ako pogledate policaja natančneje in pred njim bežečega stavkarja, boste lahko uganili, da je slednjega ujel. Ampak kar se je z njim dogodilo poslej, fotografom ni bilo dovoljeno slikati.

KONVENCIJA JPZS MINILA BREZ POSEBNIH SPREMENB

Večina odbornikov ponovno izvoljenih. Preiskovalni odbor ni odkril nikakih nerednosti

Konvencija, ki se je pričela v ponedeljek 16. sept. v Kraljevi dvorani v West Allisu, Wis., je zaključila svoje delo v četrtek 19. sept. blizu 9. ure zvečer. Zborovala je štiri dni. Udeležilo se je do 80 delegatov in glavnih odbornikov.

Viktor Petek je bil izvoljen za predsednika konvencije, J. Vršnik za podpredsednika, Fr. Poljnik in J. Arnič za zapisničarja, za tajnika konvencije pa J. Lenko, ki ima po pravilih ta urad avtomatično, kot glavni tajnik.

V poročilih je bilo poudarjano, da je JPZS 128 odstotkov solventna in finančno ena najtrdnjših, ako ne proporcionalno najjačja jugoslovanska podporniška organizacija. Vsa njena imovina je vložena v posestva na prve vključbe. Kriza je veliko škodovala tudi nji, kajti JPZS je bila že v precej bolj-ših razmerah, kakor je danes.

Konvencijo je pozdravil westalliški župan sodrug Baxter, SNPJ, Proletarec in JSZ ter mnogo drugih organizacij in posameznikov.

Glasilo JPZS ostane še nadalje "Obzor", in sicer pod stariimi pogoji. Obligatno ga člani prejemajo enkrat na mesec. Bilo je tudi predlagano, da bi ga dobivali tedensko, kar ni bilo sprejeto.

Kot običajno ob priliki konvencij, so se tudi pred tem zborovanjem širile govorice, da stvari v glavnem uradu niso v redu in še marsikaj. Poseben preiskovalni odbor je ugotovil, da je poslovanje v redu. Zveza je dozdaj le malo izgubila. Glavni odbor je dobil vsled tega popolno zaupnico.

Zapisnik konvencije izide v posebni prilogi glasila. Dnevni-ke so bile po \$6. Za zborovanje ob večerih ni bilo posebnih plač.

Bilo je sklenjeno, da JPZS še ostane članica Jugoslovanske bratske federacije. Pristopila bo tudi v National Fraternal Congress te države. Plača je povišana le gl. tajniku, druge ostanejo po starem. Prihodnja konvenција se vrši v Sheboyganu. Na posestva se bo v bodoče posojevalo v vseh krajih, kjer ima JPZS svoja društva.

Poskus, da bi JPZS dala posojilo tudi za zgraditev Slov. nar. doma v Milwaukeeju, se ni posrečil, ker je konvenција sklenila, da se korporacijam ne posojuje.

V novi glavni odbor so izvoljeni: za predsednika Victor Petek, ponovno; Anton Demšar, podpredsednik, nov; John Lenko, tajnik, ponovno; Anton Yeray, blagajnik, ponovno; John Arnič, zapisnikar, ponovno. (Nadaljevanje na 2. strani.)

V KAPITALISTIČNEM SVETU JE ABSOLUTEN PACIFIZEM NEMOGOČ

Realističen problem "izbiranja med večjim ali manjšim zlom" pred delavstvom v Angliji

V PROSLI svetovni vojni je bilo v delavskem gibanju veliko debatiranja in sporov zaradi vprašanja, ali naj bodo delavske stranke proti vsakemu konfliktu z orožjem, ne glede, ali se ta ali ona dežela le brani pred imperialistično silo — kajti vojna je vojna in mednarodno delavsko gibanje mora biti načelno proti vsaki vojni.

Skušnje v zadnjem svetovnem klanju dokazujejo, da je ta teorija — absolutna opozicija vojni, neglede na okoliščine in vzroke — v praksi neizvedljiva.

Socialiste, ki so to dokazovali, so tedanji levičarski pacifisti, poznejši komunisti, zmerjali s "puškariji". Na svojem sedmem kongresu pa so komunisti zavrgli načelo absolutne opozicije vojni med kapitalističnimi deželami in sprejeli pravilo, da je dolžnost komunističnih strank podpirati obrambo demokratične (kapitalistične) dežele pred agresivnostjo fašističnih sil. V slučaju, da Nemčija napade kapitalistično Francijo, jo bo branila ne samo USSR, ampak tudi francoska komunistična stranka bo morala storiti vse v svoji moči za zmago francoskega orožja.

USSR se zaveda, da danes tudi nji preti od fašističnih sil, kakor sta Nemčija in Poljska, večja nevarnost, kakor pa od kapitalistične Anglije ali Francije. Zato je sklenila celo zvezo s Francijo. Komunisti v drugih deželah pa imajo nalogo podpirati režime demokratskih in socialističnih strank proti nevarnosti rastočega fašizma.

Teorija absolutne opozicije vojni v vsakem slučaju je torej neizvedljiva. Komunisti so jo l. 1917 na vso moč propagirali in pozivali zavezniške čete, da naj pomečejo orožje proč, dočim so morali boljševiki s kajzerjevo Nemčijo skleniti premirje in nato poniževalen mir v Brest Litovsku. Tudi Ukrajino so morali prepustiti nemškemu vplivu.

Ako se bi dogodilo, da bi zavezniške čete sledile boljševiškem pozivu, bi kajzer narekoval mirovne pogoje vsi Evropi in boljševiška revolucija v Rusiji bi prišla še v veliko večjo nevarnost za svoj obstoj, kakor pa je bila pred zavezniško invazijo. O tem so si poznavalci zgodovine danes zelo edini. Razumevanje teh dejstev je današnje komuniste pripravilo iz marsikake lepe teorije v realnost. Sedmi kongres kominterne to potrjuje.

Vprašanje opozicije vojni s tem seveda ni še rešeno. To vidimo tudi v sporu, ki je nastal radi tega v angleški delavski stranki. Nekateri njeni voditelji, med njimi George Lansbury, Stafford Cripps in lord Ponsonby nasprotujejo uporabi oborožene sile proti Italiji, v slučaju, da na val v Etiopijo. Njihovo stališče je, da bi morala delavska stranka nasprotovati vsem načrtom angleške vlade in lige narodov, ki lahko povzročijo vojno med Anglijo in Italijo, ali med ligo in Italijo.

Herbert Morrison, predsednik delavske večine v londonskem mestnem svetu, naobratno zatrjuje, da resolucije in idealistični pacifizem ne bo uničil fašizma, niti mu ne bo zastavil poti v nova osvajanja. Morrison hoče, da delavska stranka gleda na stvar realistično. S tega stališča lahko izjavi: Mi smo načelno proti vojni. Toda iz Mussolinijevega početja je jasno, da jo izlove prej ali slej. V Afriko je navozil sto tisoč vojakov edino v osvojevalne namene. Etiopija ni edin njegov cilj za osvajanje. Evropskemu miru je on neprestano nevarnost. Socialistična delavska internacionala in mednarodna zveza strokovnih unij sta v skupnem manifestu odobrila aktivno delavsko akcijo proti Italiji, ako udari v Etiopijo. Enako stališče je zavzela zveza strokovnih unij v Angliji. Toda brez pomoči lige narodov in njenih sankcij bi sama delavska akcija ne mogla preprečiti na-

(Nadaljevanje na 3. strani.)

NAŠE PRIREDBE

1. V nedeljo 29. sept. v Slov. delavskem domu v Clevelandu slavje 30-letnice Proletarca. Sodelujejo trije klubi in dva pevskia zbora. Opisi sporeda so na 2., 4. in 6. strani.
2. Zlet v korist Proletarca v nedeljo 29. sept. na Keglov vrt v Willow Springs pri Chicagu. Obširen spored. Vrš se pod pokroviteljstvom kluba št. 1 JSZ. Opis na 5. in 6. strani.
3. V soboto 28. sept. veselica kluba št. 118 JSZ v naselbini Strabane, Pa.
4. Shod proti fašizmu in vojni v četrtek 26. sept. v prostorih slovenskega kluba brezposelnih v Chicagu, 2544 S. Millard Ave.

Hitlerjev strah demonstiran v novem terorju

Hitler je dozdaj bil v stanju odvracati pozornost ljudstva od poslabševanja razmer s patriotičnimi paradami, gromovitimi govori, s preganjanjem židov in z razkazovanjem nove nemške vojne sile. Kritika je zabranjena, in tako pride v javnost le kar dovoli režim.

Izgleda pa, da je vlada vzlic temu v skrbeh. Razmere na zimo se bodo nedvomno poslabšale toliko, da bo ljudstvo živelo še bolj mizerno kakor lanskoro. Mussolini, ki je zagazil v notranjem gospodarstvu v enak položaj, je končno obrnil pozornost napol gladnega ljudstva v Etiopijo in s tem svojvo politiko še bolj zavozil. Hitler

bržkone to vidi in če ima kaj razsodnosti, ve, da so taki desperatni koraki dostikrat le pospešenje poti v pogubo.

Strah pred opozicijo ima Hitler še zmerom, čeprav je zatrt. Ampak on čuti, da lahko iznenada izbruhne. Vsled tega je nedavno odredil, da se naj aretirajo vse take bivše socialistične in komunistične agitatorje, o katerih policijska oblast sumi, da s svojimi marksističnimi aktivnostmi niso čisto prenehali.

Dne 20. sept. je bilo v Berlinu aretiranih dve sto "osumljenčev" — večinoma bivši odborniki socialističnih unij. Policijska ni nikomur pojasnila, če-

sa jih dolži. Morali so v zapore, kajti opozicija v ječah in koncentracijskih taborih ni škodljiva, posebno ker se jo lahko ukroti z biči, palicami, z nezadostno in zanič pripravljeno hrano ter duševnimi mučenji.

Berlinski poročevalci zunanjih listov sklepajo, da so bile te aretacije na debelo izvršene na tak drastičen način zato, da se z njimi ostraši ostale bivše nemške marksistične delavce, ki jih še mika nasprotovati in ruvati zoper Hitlerja. Ampak Hitlerju izpodkopava tla v resnici kriza. In teror, ki ga uganja, kajpada tudi ni prav nič v korist bodočnosti njegovega režima.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE.

NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workers' Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zeitz.
Business Manager.....Charles Pogorelec.
Assistant Business Manager.....John Rak Jr.

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

3639 WEST 26TH STREET CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

Kam z židi?

"Nemške žene, ve onečaste svoje ljudstvo, kadar zapušte svoja telesa židovskim zdravnikom."

To je ono izmed gesel vladne propagande proti židom v Nemčiji. Ne gre se pri tem za zdravje ljudi, ali o sposobnostih zdravnikov, ampak le če je zdravnik žid ali "arijec".

Drug nacijski edikt je: "Odvetniki arijskega plemena, vi se ponižate, ako sprejmete v obravnavah zagovarjanje židov."

V svarilo je vladna propaganda dodala, da bo izključen iz nacijske stranke vsak advokat, ki bo na sodišču zagovarjal židovskega klijenta.

Žid, ki je okraden, ali žid, kateremu "arijec" ubije ženo, hči ali sina, ali ako ga "arijec" pripravi ob vse, ali če se mu dogodi kaka druga krivica, je po tem ediktu oropan prilike za obrambo na sodišču. Njegov boj proti krivicam kakršnekolik vrste je v naprej izpuhlen, ker židovski odvetniki niso upoštevani, drugi pa si ga ne bodo upali braniti.

Sovjetska Unija je problem židov rešila res praktično, ker jim je dala priliko za preživljanje po enakih zakonih, kakor so veljavni za vse druge prebivalce, vrhote pa jim je dala še koncesijo za ustanavljanje kolonij, v katerih jim je omogočeno živeti lastno komunalno življenje.

Židje v Rusiji so bili do preobrata izpostavljeni preganjanju bolj kot v kateri deželi na svetu, a vendar niti zdaleč toliko, kakor so danes v "nadzve civiliziranem" tretjem rajhu.

To, kar počne Nemčija pod nacijsko, ni rešitev takozvanega židovskega vprašanja, še manj pa je to rešitev nemškega ljudstva izpod bremen socialnih krivic. Hitlerjev režim podi žide ven, kar za enkrat prija milijonom v Nemčiji in drugje. Ampak socialne krivice ostanejo. Ko bo ljudstvo v Nemčiji to spoznalo, bo napravilo konec nacijskemu židovskemu strašilu in nacijem.

Irski fašisti za duceja

Irska fašistična organizacija "plavih srajc" je ponudila Mussoliniju doprinese svoj delež za "civiliziranje" Etiopije. "Najmanj tisoč svojih najboljših vojščakov vam damo na razpolago," se je glasila njena ponudba.

Istočasno je italijanski politični "maestro" v Libiji, Italo Balbo, po navodilu svojega "duceja" "vsemu svetu" izjavil, da so arabski rodovi pripravljeni iti vsak moment magari v smrt "za večjo slavo italijanskega kralja". Arabci, katerim se ukaže skoraj prav tako kakor podanikom v Italiji, ni zameriti. Bolj neumevno pa je, čemu se dušajo v prid Mussolinijevega imperializma "svobodoljubci" Irca.

Veliko grmenja, a malo dežja

Obljube zvezne vlade o podiranju "slumov" in gradnji modernih stanovanjskih hiš so še zmerom največ obljube. Vlada je vso akcijo napačno začela in zagazila v precejšnje stroške, ne da bi postala slumom resnično nevarna.

Nekaj sličnega je z obljubami o naseljevanju starih priseljencev iz premožnejših kempov in drugih krajev na subvencirane domačije. Proletarec se ni nikoli vjel tistim obljubam in jih ni nikdar objavil na način, ki bi dajale upanje onim, katerim so obetali rešitev. Konstatirali smo že takrat, da vlada ne bo nikoli sklicala konference predsednikov jugoslovanskih podpornih organizacij v namen, da se z njo posvetujejo, kako našim ljudem pripomoči nazaj na kmetije. Take vesti se pač spuščajo v javnost v tolažbo bednim in pa v politično korist ali osebno reklamo onim, ki imajo koristi od obljub, kakršnih ne mislijo izvršiti.

Med demokrati in republikanci ni razlike

"V devetih letih, od kar sem v Washingtonu, še nisem doživel, da bi se vodstvo demokratske in vodstvo republikanske stranke sploh kdaj ločilo v vitalnih vprašanjih."

To je izjavil zvezni senator Gerald P. Nye, progresivni republikanec iz North Dakote. Dejal je, da med vodstvom omenjenih strank sploh ni razlike, kajti v bistvu sta obe za ohranitev sistema kakršen je, in s tega stališča uravnata svoje delovanje.

Za socialiste ni Nyeve izjava nikako razkritje, ker pač vemo, da so demokrati in republikanci ena stranka z dvema separatnima firmama. Ampak za nekatere demokrate in republikance so njegova izvajanja vendarle zanimiva.

Pozivanje v enotno fronto

Komunistični listi objavljajo nov apel svoje stranke "v enotno fronto". Naslovljen je socialistom.

Te igre je bilo že toliko, da je nihče ne smatra resnim. Kajti ako se hočem s kom združiti za skupen boj proti skupnemu sovražniku, bom moral dotičnika najprej uveriti o svoji iskrenosti. Če pa ga bom en dan zmerjal s social-fašistom, izdajalcem, lakajem kapitalizma itd., drugi dan pa mu prisegel, da se hočem združiti z njim, ker ima poštene namene in bi skupna moč več zalegla kakor razdružena, mi ne bo verjel. Tak je danes v tej deželi položaj za "enotno fronto", toda ne po krivdi socialistov.

Harlan, Kentucky

Ako bi bil Harlan, Ky., v Etiopiji namesto v Zed. državah, bi imel Mussolini še veliko več vzroka rohetati proti njenim barbarstvom.

ČLOVEŠKI MATERIJAL ZA HRANO TOPOVOM

"Jaz nisem poslal nad 200.000 mož v Afriko na izlet," je izjavil Mussolini na ponudbo za mirno "poravnavo" v korist njegovih ambicij v Etiopiji. Dalje je pojasnil, da njemu ni za puščave, kakršne mu ponujajo, kajti teh ima zadosti — čemu mu pač naj bodo pokrajine tisočev kvadratnih milj, če pa ne pomenijo drugega, kakor pesek. V Etiopiji pa je dežja zadosti, zemlja je rodovitna, prirodna bogastva so še nedotaknjena — in vse to so "potrebe Italije za ekspanzijo, ki se jih mora priznati".

SLAVJE 30-LETNICE PROLETARCA V CLEVELANDU DNE 29. SEPT.

Cleveland, O. — Nedelja 29. septembra bo za slovensko delavstvo v tem mestu nedvomno triumfalen dan. Kajti doleteli smo si ga v proslavo 30-letnice Proletarca.

Ze več mesecev se vsi klubi JSZ v Clevelandu pripravljajo za to pomembno slavo. Prvotno je imel to prireditev v načrtu le klub št. 49, a na sugestijo ostalih klubov bo zdaj imela skupni značaj. To skupno delo bo pripomoglo, da bo to res impozantna manifestacija zavednega delavstva v Clevelandu in s tem toliko bolj učinkovita v korist delavskega časopisa, predvsem našega glasila Proletarca.

Tako bo nedelja 29. sept. dan delavske solidarnosti. Udeleženci bodo demonstrirali, da je slovenski delavski Cleveland še vedno delavski kljub vpitju klerikalcev in drugih nazadnjakov, da nas je samo 3 odstotke.

Slovenski delavci, pokažimo, da se zavajalci motijo, ako mislijo, da imajo ves narod pod svojim klobukom. Napolnimo prihodnjo nedeljo Slovenski delavski dom toliko, da bodo dvorane v njemu v resnici prepolne. Nihče, ki delavsko čuti, in je zdrav, naj tega dne ne izostane. Pridite od blizu in daleč. Vabimo tudi rojake trgovce, kajti tudi v njihovem interesu je, ako sodelujejo z gibanjem, katerega smoter je temeljito izboljšanje življenjskih razmer.

Slavju 30-letnice Proletarca, kakršnega bomo imeli v nedeljo 29. sept., se pridružuje vse zavedno jugoslovansko delavstvo tu in v starem kraju. O tem ste se lahko prepričali, ako ste čitali letošnji Majski Glas. Ne samo jugoslovanski, ampak tudi zavedni ameriški delavci so navdušeno pozdravili 30-letni jubilej našega glasila. To je zgodovinski dogodek, in clevelandski delavci so poskrbeli, da tudi pri nas ne bo šel neopaženo mimo. In ko bo bodoča generacija pisala zgodovino našega gibanja, bo med drugimi pojavi beležila slavo 30-letnice Proletarca dne 29. sept. 1935 v Clevelandu.

Ves spored, ki bo predvajan na slavlju, je vreden, da mu sledite od početka do konca. Prične se ob 3. pop. Čuli boste petje zbora "Zarje", "Delavca", soliste, duete, kvartete, ženski zbor, godbene točke, videli boste plesni nastop, vzporedna bo živa slika, ki bo spremljana z deklamacijo, nastopili bodo

govorniki, med njimi naši kandidati v mestne urade, in vzporedna bo igra "Biserne slavje", ki jo je spisal k temu jubileju naš ameriški slovenski pisatelj Ivan Molek. Vloge so v dobrih rokah. Imajo jih Terbižan, Josephine Maslo, Vanda Trebec in naš mladi sodrug John Vehar.

V živi sliki bo deklamiral Etbin Kristanovo "Zetev" Edward Slejko. Poznamo ga že iz prejšnjih nastopov in se uverili, da je kakor rojen za naš oder. To je le nekaj pregleda bogatega sporeda, kateri je v podrobnosti priobčen v oglasu na 4. strani v tej številki. Prepričali se boste, da ne pretiravamo, ko pridete v nedeljo v Slovenski delavski dom. Nabavite si vstupnice v predprodaji pri članih in članicah klubov, kajti v nedeljo bo morda že prepozno.

Napredni slovenski živelj v Clevelandu bo ob tej priliki pokazal, da skupnost in skupno nastopanje ni samo lastnost klerikalcev pod vodstvom Grdine in Pirca, ampak da je to glavni princip zavednega delavstva. Kajti le na ta način se izkaže, kaj kdo je in kam so obrnjene njegove misli.

SLOVENSKI DELAVCI V CLEVELANDU, v nedeljo vsi na Proletarčev slavo! Ravno tako se zanašamo, da nas obiščejo OBRATNIKI IN TRGOVCI. Res, da so časi slabi, ampak to je prireditev gibanja, ki ima program ZA ODPRAVO SLABIH ČASOV! Vrhutega je vstupnina nizka. Torej na svideenje v nedeljo v Slovenskem delavskem domu!

Za pripravljajni odbor slavja 30-letnice Proletarca, D.

Dne 26. sept. bo shod proti fašizmu in vojni. Prireditev 5. oktobra

Chicago, Ill. — V četrtek 26. sept. zvečer bo v prostorih kluba brezposelnih, 2544 S. Millard Ave., shod proti fašizmu in vojni. Sklicuje ga angleški odsek kluba št. 1. Nastopilo bo več govornikov, med drugimi Ernest Erber, predsednik Socialistične mladinske lige (Y. P. S. L.). Vstopnina na shod je prosta. Udeležite se ga!

V soboto 5. oktobra bo istotako v prostorih kluba brezposelnih program in zabava v prid klubovega odseka "Red Falcons". Ta prireditev se vrši pod pokroviteljstvom angleškega odseka.

Najzanimivejša točka sporeda bo amaterski kontest, po vzoru, kakor ga predvaja Major Bowes po radiu. Na prireditvi 5. oktobra se ga lahko udeležijo otroci in odrasli. Tisti ki jih bodo sodniki priznali za najboljše, dobe nagrade.

Vstopnina na to prireditev v prid naših Rdečih Sokolov je 10c. Prebitek se porabi za nakup uniform.

Pridite na shod v četrtek 26. sept. in na zabavo in program v soboto 5. oktobra v čimvečjem številu. — Mary Jugg.

O uspeli prireditvi

Johnstown, Pa. — Z izidom piknika kluba št. 5 JSZ, ki se je vršil 15. septembra v proslavo 30-letnice Proletarca in 25-letnice JSZ, smo zadovoljni. Vremenski bogovi so nam naklonili lep dan, kar je redkost v tem letu. Imeli smo dobrega govornika profesorja G. W. Hartmana, ki je s svojimi izjavami napravil dober vtis. Le škoda, ker je moral nastopiti tako zgodaj. Mudilo se mu je zaradi shoda v New Kensingtonu, na katerem je moral nastopiti zvečer istega dne. Ako bi na našem pikniku nastopil uro pozneje, bi ga bilo poslušalo še enkrat toliko ljudi.

Isti dan je imel Citizen klub Lorain Boro sejo, na kateri so se predstavili razni kandidati; te prilike se je poslužil tudi naš govornik s. Hartman. Ker je bilo kandidatov v politične urade, ki so se hoteli predstaviti, veliko, je bil čas vsem omejen. Kljub temu je žel s. Hartman za svoj kratki nastop velik aplavz, po čemer bi sodil, da so se navzoči strinjali z njim.

Udeležba na naši prireditvi je bila obilna posebno proti večeru, kljub temu, da je bilo letos tu toliko piknikov, da so se jih ljudje že naveličali. Sodelovala je Moxham goveda in nas zabavala pozno v noč.

Med udeležence smo razpečali 100 izvodov New Leadra, Labor Day izdaje.

Hvala vsem za poset, in priznanje onim, ki so delali na pikniku.

Za klub št. 5 JSZ, John Langerholc.

Iz urada kluba št. 1 JSZ

Chicago, Ill. — Vstopnice za slavo 25-letnice JSZ, ki bo 20. oktobra, so razposlane vsem članom in članicam. V predprodaji so po 35c, dasi ta cena na njih ni navečena, ampak le cena 40c.

Seja kluba bo v petek 27. sept. Kdor ni še obračunal vstopnic od prejšnjih priredb, naj to stori na tej seji. Tajnik bo v dvorani ob 7. zvečer.

Justin Zajc.

tem in onem

Podraževanje kruha

Deloma zaradi slabe letine v mnogih deželah, še več pa vsled pretehih vojnih oblakov, so spekulantje z žitom začeli naganjati cene navzgor posebno pšenici na vseh žitnih borzah, kjer niso koristi poljedelcev in konsumentov prav nič upoštevane.

Hitlerjeva vojna proti židom

Niti v srednjem veku niso bili židje toliko pritisnjeni ob steno in zaničevani, kakor so danes v "civilizirani" Nemčiji. Še celo črnci v ameriških južnih državah so bolj smatrani za človeška bitja, kakor pa potomci izvoljenega ljudstva v tretjem rajhu. Ne mine teden, da ne bi bile izdane proti njim nove naredbe. Trgovine in službe so jim odvzete. V gledališča, letovišča, v restavracije in hotele, kamor prihajajo ariji, židje smejo več, kamor pa jim je še dovoljeno, so spremljani z zaničevanjem in z dejanji ponižanja. Zdaj jim je prepovedano vstopati na hišna dela arijeke izpod 45. leta. Sprejet je bil dalje zakon, ki žide in druge "nezdružljive elemente" s tretjim rajhom izključuje iz nemškega državljanstva. Smatrani bodo le za prebivalce brez pravic.

To seveda ne bo trajalo večno, kajti nobena diktatura se ne more trajno obdržati. Toda za opevano civilizacijo dvajsetega stoletja je tragično že to, da so taki barbarizmi možni — ne v kaki Etiopiji, ampak v državah, ki se ponašajo z "najvišjo kulturo".

Cerkve hrepene po ljudskem denarju

Katoliška, protestantske in židovske cerkve v Chicagu so se na tajnih posvetovanjih sporazumele predložiti Robert J. Dunhamu, ki upravlja v Illinoisu vladna javna dela, načrt za izboljšanje cerkvenih igrišč, za popravila cerkvenih šol in drugih ustanov v posesti omenjenih konfesij v Chicagu. Vprašale so v ta namen za vsoto pet milijonov dolarjev vladnega denarja. Cerkvenjaki argumentirajo, da bo vladni denar porabljen za izboljšave tako ali tako, ker hoče vlada, da ljudje na relifu pomoč zaslužijo. Torej čemu ne bi bile deležne izboljšav s pomočjo religioznega denarja cerkve, ki toliko store za zdravo razvedrilo in izobrazbo ljudstva!

Dasi so vladni krogi v Washingtonu zanikali, da sploh kaj vedo o tem, je pa omenjeni ravnatelj religijev javnih del izjavil, da je načrt za popravila cerkvenih stavb, in za izboljšanje cerkvenih zabavišč v Chicagu odobril. Predložil ga je religioznu uradu v Washingtonu, s pojasnilom, da ako vlada prispeva predlagano vsoto, bodo cerkve dobile v isti namen nekaj nad milijon dolarjev od privatnikov. To je seveda poteza, s katero hočejo na vlado vplivati, da bi toliko bolj gotovo odobrila utrjevanje in finančno podporo cerkva z javnim denarjem.

Neustavni zakoni za pokojnine

Vrhovno sodišče države Nebraska je proglasilo penzijsko postavbo, oziroma tiste točke zakona, ki določajo, kako dobiti viro za pokojnine, neustavnim. Zakon ima na papirju še veljavo, le viri, iz katerih so prihajala gmotna sredstva v sklad za pokojnine, so "nepostavni". Zato so ustavljeni. Pravica, ki jo ima zvezno in državna vrhovna sodišča za razveljavljanje socialnih zakonov, je nesmiselna. Delujeta za sprejem Hillquitovega amendmanta ustave, kajti ako se ga ne sprejme, bodo zakoni socialne vrednosti vsled reakcionarnosti sodišč vedno neustavni.

Teoretična nevtralnost je lahko velika pristranost

Velika Britanija, Zed. države, Francija in razne druge dežele so že več mesecev nazaj ustavile dovažanje municije Etiopiji, v "interesu miru in nevtralnosti". David Lloyd George je angleški javnosti izjavil, da taka teoretična nevtralnost ne koristi nikomur drugemu, kakor Italiji, kajti ona ima svoje municijske tovarne, drugič, Italija je blizu municijskih centrov v drugih deželah in si s svojimi ladjami navozi municije od drugod kolikor jo more kupiti, dočim je Etiopiji odvzeta prilika, da se pripravi v bran. Enak pomen ima tudi resolucija nevtralnosti, ki jo je sprejel zvezni senat. Določa, da se mora ustaviti dovažanje potrebščin iz Zed. držav vsaki deželi, ki je zapletena v vojno. Recimo, da Nemčija zopet navali v Belgijo. Predsednik Roosevelt mora v smislu senatske resolucije takoj izdati proglas, da je ameriški izvoz kakršnega koli blaga, ki služi vojni, v bodoče v Nemčijo in Belgijo prepovedan. Tako bi Zed. države varovale svojo nevtralnost, toda dejansko bi škodovala napadeni deželi, ne pa napadalci.

Slovenska kultura v "kulturnem parku"

Slovenski Cleveland in Cleveland sploh je videl prošle dni veliko cerkvenega poma. Takozvani evharistični kongresi se v ta namen prav dobro porabljajo. Prišel je sem tudi ljubljanski nadškof Rožman, kar stane slovenske katoličane v župnijah, katere je obiskal ali jih obišče, veliko denarja. "Znat' se mora", je rekel že dolgo pozabljeni Boltatov Pepe.

Davki in kruh

Joseph B. Thomas v New Yorku je priredil statistiko, iz katere je razvidno, da je naloženih na kruh 53 direktnih in indirektnih davkov. Prično se na farmi, nato ga plačajo prekupeci, potem borze, mlinci, trgovci z moko, peki in končno so naloženi vsi ti davki tistim, ki kupujejo kruh. Od vsakega dolarja, ki ga izdaste za kruh, gre 25c za davke.

KONVENCIJA JPZS MINILA BREZ POSEBNIH SPREMEMB

(Nadaljevanje s 1. strani.) pač treba upoštevati razmere, no. Predsednik nadzornega odseka F. S. Ermene (nov); člana nadz. odseka, Frank Zajc (ponovno) in Terez. Kaytna (nova). Preds. porote Joe Vidmar (ponovno); drugi porotniki, Mary Bačun (nova) in Anton Debevec.

Precej dosedanjih glavnih odbornikov je imelo protikandidat, kot Victor Petek, John Lenko, A. Yeray, Fr. Zajc in par drugih.

Zborovanje je bilo dokaj stvarno, vendar pa se je primerilo, da je bilo izrečenih nekaj ukorov, ki pa ne bodo v zapisniku.

Gl. odbor ima nalogo predložiti članstvu načrt za znižanje delegacije.

V splošnem je konvencija rešila svoje naloge dobro, ker je

Nesreča sodr. Tekavca

Strabane, Pa. — Sodrug Marko Tekavc se je težko ponesrečil 13. septembra. Stroj za izpodrezovanje premoaga, ki ga je operiral v premoagovniku Westland Mine, ga je prijel za desno nogo in mu jo je tako zmečkal, da so mu jo morali odrezati pod kolonom. Siromak zdaj leži v Mercy bolnišnici v Pittsburghu. Sodrug je naprošen, da ga obiščejo. Želimo, da sodrug Tekavc kmalu okreva in se vrne v našo sredo.

ANDREAS LATZKO:

SEDEM DNI

ROMAN. — Poslovenil MILE KLOPČIČ.

(Nadaljevanje.)
R O K A.

I.

Toliko da so se prejšnji večer zaprla vrata za baronom, že je napeto prisluhnil v nočno tišino po kakšnem avtomobilu, ki bi ga bil lahko ustavil. Hotel je na policijsko ravnanje poizvedovat in ni maral odnehati, dokler ne najde Leitwitza. Samo upanje na takojšnje maskevanje mu je bilo dalo moči, da je smuknil v umazane cunje.

Mrzli snežni veter, ki je ko nož ostro rezal skozi debelo volneno srajco, pa mu je kaj kmalu ohladil tudi njegovo navdušenje za ta načrt. Pri oblasteh so spisi in protokoli, vsa čunja papirja je treba parafinirati in registrirati. Kaj ne bi bilo torej nespametno, zapati vsa zadevo pod tucatu policijskih uradnikov zato, da bi spravil s poti edino prič? Niti oseba malega Leitwitza ni nudila boljše jamstva za molčanje kakor obljuba napoli že pomirjenega krvoločnega. Človeku iz nižjega sloja je bilo že priti do Brenkena težko. Leitwitz je bil nasprotno pogosto gost v njegovi hiši, srečaval je Brenkena in ženo v vseh družbah, treba samo, da bi si kdaj privoščili vina čez mero, pa bi imeli nesrečo.

Misel, da bi Bodo Brenken utegnil zvedeti za ta nočni obisk kljub prevzeti žrtvi, je Mangienu zaprla sapo. Bog ve, da se ni imel za strahopetca — toda redkobesedni, zmerom skrivnostno zaprti Bodo je bil nekaj posebnega. Njegov obraz se je zjasnil, če je kdo le omenil Mimino ime — oboževal jo je. Živ krst ne bi mogel presoditi, kako daleč bi ga zanesla jeza ob odkritju, da je njegova sveta podoba oskrnjena.

Mangien je stisnil glavo med ramena, se pognal v beg in se prestrašil, kakor da ga je kdo predramil iz sanj, ko se je oglasil za njim osoren moški glas:

"Kaj iščete tod? Imate legitimacijo?"

Niti malo ni mislil baron, da bi bil mogel ta surovi poziv veljati njegovi posvečeni osebi. Ne da bi vedel, za kaj in za koga gre, je počakal, da je prišel stražnik tik do njega.

"Ste mutasti? Imate papirje, vas vprašam? Sicer pojdtte pri tej priči z mano na stražnico!"

Malo je manjkalo, pa bi bil moral baron res na stražnico, kriv hudega prestopka, napada na uradno osebo. Hotel je poučiti tega uniformiranega cepca, naj si ljudi bolje ogleda, prenen jim puhnje pod nos smrpad po pivu in kloasah; ko pa je presenečen zagledal razcefrani, oguljeni rokav, ki je šinil kvišku kot nadaljevanje njegove pesti, se je ravno še zadnji hip zavedel.

Kakor slike po kinematografskem platnu, tako so mu hitele kompromitirajoče posledice njegove aretacije skozi glavo, in hotel je, da pokaže delavsko knjižico Karla Abta.

Milostno odpuščen, ker stražnik v temi ni zagledal bleśa njegovih poliranih nohtov, se je hotel ponorečevati iz "očesa postav", ki je bilo z obćudovanja vrednim bistrim pogledom prezrlo poprej oprezujočega Abta in se mu je zdela razcapana obleka sumljiva le, če jo je imel generalni ravnatelj Mangien na sebi. Toda takšni cenení dovtipi na račun ob-

lasti niso mogli pregnati občutka notranjega omadeževanja. Zdal ga je celo grizlo, da se je bil strahopetno potuhnil in zgovoril na se stro, ki baže stanuje tu blizu. Oklofutati bi se bil mogel zaradi svojega servilnega nasmeha ob stražnikovem prostaškem namigavanju. Pa naj bi bila sestra ali ljubica, kaj briga to tega capina? Kaj so nemara za vsak berlinski okraj drugačne obleke predpisane?

Po praznih cestah so odmevali koraki tako glasno, da se je večkrat ozrl po preganjalcu, in da je iz strahu pred novim srečanjem zavil v prvo prečno ulico, kakor hitro se je kje v daljavi pojavila čaka kakšnega stražnika.

Pod svetilko je preštel svoj denar, treba bi mu bilo zaviti le k Lehtskemu kolodvoru, ob petih jutraj, na prvi božični praznik, bi lahko neopazno stopil v svojo hišo. Kri mu je hitreje zaplala, če je pomislil na veselje otrok, na naglo dvigavanje in padanje dolgih trepalnic, kar edino je v obvladanem, zmerom enakomerno milem Sonjinem obrazu izdajalo njeno vznemirjenje.

Ali pa sme tvegati beg?

Za Mimi ni bil v skrbeh. Nevarnost je grozila le, če bi zvedela Sonja količkaj o tem. In kaj naj bi odvrnilo tega obupanca, da ne bi izvršil svoje grožnje? Z vso pravico se je trkal na prsi, čes, ubog delavec nima kaj izgubiti. Njegovo stanovanje v proletarski kasarni gotovo ni bilo nič bolj udobno in tudi nič bolj čedno kakor jetniška celica, njegova svoboda se je tudi v svobodi omejevala na poldrugi dan v tednu, "družabno" pa bi ga utegnulo v njegovih vrstah napraviti le popularnega kot mučenika, če bi ga vrgli v ječo zato, ker je napadel "krvoseja delavcev".

Sam s svojo senco, ki so jo metale svetilke zdaj pred njega, zdaj za njim, je baron neprenehoma tako močno mislil na svojo ženo, da jo je kar videl pred sabo, samo v slabo razsvetljeni veži, edinega človeka, ki je še bedel v speči hiši. Dobro je vedel: ne sovraži ga, niti posebno huda ni nanj. Kadar ji je kaj hudega prizadejal, se je zgrebla v svoje spomin, mislila zdaj najbrže na prve božične večere, pošteno se trudeč, da bi pozabila vse grde stvari. Saj je nekoč že odkrito povedala, da je ne veže z njim nič drugega več kakor preteklost. Na njemu, samo nekdanjemu čisto drugemu Friedlu, tistemu Friedlu, ki ga je bila vzela, je ostala zvesta.

"Friedlu, ki si se mu ti sam izneveril!" je bila rekla.

Kar bi zvenelo iz ust druge ženske prenapeto in neodkritosčno, njej si to moral verjeti: da bi bila svojemu možu laže odpustila njegove ljubice kakor pa nezvestobo do samega sebe. Se dvanajst let v tujini, skoraj deset let še brez kakršnekoli zvezi s svojo domovino, a še zmerom ni bila vkoreninjena, še zmerom je bila tako plaha in obrnjena naznoter kakor na dan prvega srečanja, na obedu nemškega poslanika v Petersburgu.

Mladi Mangien je imel takrat komaj šest in dvajset let, pa vendar bi se bil moral pogajati z rusko vlado za milijonsko kupčijo. Nalašč je bil postavljen pred to težko, odgovorno nalogo, ker je očče že bolehal in so hoteli zanesljivo ugotoviti naslednikove sposobnosti in boćodnost Mangienove tovarne. (Dalje prih.)

MUSSOLINI — "KROTILEC LEVOV"

Etiopijska vlada "levji kralj". Mussolini m'li, da mu ga bo prav lahko ukrotiti. Pa se je iznenada prikazal le angleški lev—in to je Mussolinijevemu cirkusu pokvarilo račune. Ostalo poglavje piše tekoča zgodovina.

IZ NAŠEGA GIBANJA

Cleveland. — V nedeljo 29. sept. prirede v Slov. del. domu v Collinwoodu klubi 27, 28 in 49 slavje 30-letnice Proletarca s finim sporedom. Čitajte oglaš in druga poročila v tej številki. Pripravljali odbor je za to priliko naročil 400 izvodov Proletarca, ki bodo razdani na slavlju. — Volilna kampanja v Clevelandu je ljuta. Žal, da se s pomočjo kapitalističnega časopisa, lutk in papagajev delavstvo še vedno pusti blufati.

— Med socialističnimi kandidati sta tudi Louis Zorko in Fr. Barbich, oba v mestni svet. Primarne volitve bodo v torek 1. oktobra.

Strabane. — Naše sočutje s Marku Tekavcu na njegovi težki nesreči, in John Kosmaču. — Osobje Proletarca.

Salem, O. — Klub št. 24 JSZ je postal \$35.00 od prebitka 30-letnice Proletarca, ki se je vršila tam začetkom avgusta. Klub, kakor upravnistvo se iskreno zahvaljuje vsem, ki so pomagali k gmočnem in moralnem uspehu proslave.

Chicago. — V petek 27. sept. bo redna seja kluba št. 1. Prosvetni odsek je določil za predmet razprave nakup našega novega doma. Referiral bo tajnik F. Zajc. Nato bo diskuzija, v katero lahko poseže vsak član. — Na naslednji seji bo razprava o taktičnih skokih kom. internacionale. Referant bo Anton Garden. V četrtek 26. sept. bo v klubu brezposelnih shod. proti fašizmu in vojni. Sklicuje ga angleški odsek kluba št. 1. — V petek 11. oktobra bo shod v dvorani SNPJ, na katerem bosta glavna govornika poslanec v pennsylvanski legislaturi Darlington Hoopes in socialistični žurnalista ter zgodovinar James Oneal. — V nedeljo 29. sept. bo izlet na Keglov vrt, ki ga prireja klub št. 1 v korist Proletarca.

Strabane, Pa. — Klub št. 118 priredi veselico v soboto 28. sept. Plesalec bodo igrala sešte Bergant iz naselbine Lisbon, Ohio.

Ely, Minn. — John Teran je eden prvih, ki je že poslal oglaš za v prihodnji letnik Ameriškega družinskega koledarja. On je ponavadi v ospredju. Medtem pa prihajajo s svojimi sporočili in naročili drugi, ki bodo omenjeni v prihodnjih številkah.

Oakland, Calif. Naš agitator, znameniti godec, bivši kansaški premogar, nesebični društveni delavec, "Big Tony" Tomšić, je prišel iz zlate Californije na obisk v prerijski Illinois. Oglasil se je kajpada tudi v našem uradu. Od tu je šel obiskati svoje znanke v Detroit, Cleveland, Bridgeport, O., in medpotoma v druge naselbine.

Hermine, Pa. — Anton Zornik je poslal 18 ponovitvenih naročnin.

Milwaukee, Wis. — Soc. pevski zbor "Naprej" priredi slav-

je svoje 25-letnice v nedeljo 17. nov. Ob tej priliki vprizori dramski odsek kluba št. 1 slovito socialno dramo "Rdeče rože". — Klub št. 37 JSZ priredi svoje slavje v nedeljo 15. dec. v S. S. Turn dvorani.

Bridgeport, O. — Jos. Snoy je poslal kuverto, polno oglaš za v Ameriški družinski koledar. — V tej naselbini je bil ustanovljen s pomočjo kluba št. 11 JSZ mladinski (YPSL) klub. Več pove dopis v tej številki.

Detroit, Mich. — Malo kdaj mine teden, ne da bi prejeli pismo John Zornika. In nobeno njegovo pismo ni brez naročnin. — Drugi agitator Proletarca je Joseph Korsich, ki nam je pisal za seznam detroitskih naročnikov. Poslal je zaeno sedem naročnin.

"Grandsons" je knjiga, ki jo je spisal Louis Adamič. Slovenški narodnjaški svet se je ob njegovem popularnem delu "The Native's Return" silno navdušil. Ampak čemu molče njegovi oboževalci zdaj, ko vendar vedo, da je knjiga "Grandsons" prav tako dobra, če ne celo bolj interesantna, kakor prej omenjena? Pisatelj si ustvari karijero le, če njegove knjige ne ostanejo v skladiščih založnika. Ako knjige "Grandsons" še nimate, pišite ponjo v naš urad. Glejte o tem oglaš na 5. strani.

Detroit. — Tu je bilo sproženo vprašanje ustanovitve samostojnega dramskega društva, v namenu, da se dvigne odrsko umetnost v tej naselbini. Polemika v dopisih v Proletarcu in v ožjih družbah je o tem še v teku.

RAZNOTEROSTI

Bridgeport, O. — Tu je bil na shodu 11. sept. ustanovljen klub socialistične mladinske lige (YPSL). Govoril je Ben Shangel, dijak na inški univerzi in organizator mladinske lige. Udeležba je bila dobra. Pristopilo je trinajst fantov in deklet raznih narodnosti. Klub št. 11 JSZ, pod čigar okriljem se je shod vršil, bo novemu klubu mladine v vseh ozirih na uslugo in plačal bo zanj tudi tri mesece najemnine dvorane za seje. Ako si novi mladinski klub razvije dobro vodstvo, bo uspeval in socialistični stranki veliko koristil.

Na prošli klubovi seji so bili dvignjeni dobinki v prid United Socialist Drive, ki so jih dobili prvega (namizna električna svetilka) Mrs. Primožič, Dillonvale; drugega Mrs. Katie Pavlinich, Bellaire; tretjega Mr. Davis, Martins Ferry.

Seja kluba je bila dobro posečena in živahna. Klub je sklenil dati oglaš v Am. druž. koledar in \$10 v agitacijski fond JSZ.

Veliko se je razpravljalo, kako čimboljše proslaviti 10-letni-

V KAPITALISTIČNEM SVETU JE ABSOLUTEN PACIFIZEM NEMOGOČ

(Nadaljevanje s 1. strani.)

kane Mussoliniju ali ga omajati in vreči v vlade. Sankcije, ki jih odobre države v ligi, magari ako privedejo v splošen oborožen konflikt, kar je zelo možno, pa dajejo priliko, da se z diktatorjem v Rimu enkrat za vselej obračuna. Naravno, da to ne bo niti z daleč delavska zmaga. Ampak že to, ako provokatorji v vladah uvidijo, da se z vojno ni igrati, bo pridobitev. In če vrhu tega pade še fašizem v Italiji, bo zmaga za človeštvo toliko važnejša, čeprav je gotovo, da sledi strmoglavljenju diktature kaos, civilna vojna in potem dostikrat nova diktatura.

Večina v odboru angleške delavske stranke in velika večina njenih poslancev soglaš z Morrisonom, četudi vedo prav tako dobro, kakor George Lansbury, Lord Ponsonby in Stafford Cripps, da ako pride do boja z Italijo, ne bo to vojna za odpravo vojne, ne za odpravo imperializma in kapitalizma. Kar se Anglije tiče, je v tem slučaju odločna v prvi vrsti zaradi svojih imperialističnih koristi. Če dopusti, da se Italija na račun zavoje-vane Etiopije ojača, postane s časoma angleškim posestom v Afriki usodno nevarna.

Jasne rčte ni, kakor je ni bilo pred svetovno vojno. Ampak tisti delavci, ki so za preprečenje Mussolinijevih nakan, so pripravljali podpreti vsako akcijo proti njemu. Drugi so le za ekonomski bojkot in za kakršnekoli take metode, ki ne spravljajo miru med ostalimi deželami v nevarnost. To stališče je civilizaciji veliko bližje kakor prvo in ob enem je absolutno proti vojni. Na nesrečo pa je svet še premalo civiliziran, da bi moglo dobiti pravo veljavo. Vsaj ne toliko časa, dokler bodo obstajale vesele, kakor so Nemčija pod Hitlerjem, Italija pod Mussolinijem in Japonska pod svojimi imperialisti.

co našega kluba, zaeno z jubilejem Proletarca in JSZ. To skupno slavje se bo vršilo v soboto 30. novembra. Izvoljeni so bili razni odseki, ki imajo nalogo, da izvrše vsak svoj del priprav za to veliko slavje.

Dalje je bil izvoljen poseben odbor, kateremu je dana naloga delovati za obnovitev pevškega odseka, in sicer čimprej, da se bi z vajami pričelo že meseca oktobra.

Delavske razmere — kot običajno, so tod še zmerom pod ničlo. Premogovnik Stanley še nič ne obratuje, v Blaine pa po dva dni v tednu, razen v tednu do 15. sept., ko so delali v njemu štiri dni. To povečanje obrata je povzročila bojazen pred stavko premogarjev, ki je bila obetana. Tudi jeklarne obratujejo samo "po malem".

Drugače smo v teh krajih vzlic težkim razmeram še precej aktivni. Razveseljivo je, da imamo na sejah kluba št. 11 zadnje čase dokaj dober poset, kar povzroča zanimive razprave in veliko več interesiranja.

V nedeljo 15. sept. sem poslušal iz Clevelanda slovenski radio program. Bil je res zelo smešen, ampak smešen na način, ki metropoli Slovencev v Ameriki ne dela časti. Pirc, kulturni (vrt), otvoritev spomenika prvemu "kranjskemu svetniku", žegnji, vladike, prevzvišeni škof (nadškof) Rožman iz naše bele Ljubljane — kandidat Kenick v mestni svet, volite to, volite ono — boj za stolčke — same mestne službe, škof, kulturni vrt, spet volitve in mestne službe —

Nič programa. Mestne službe, in narod bo rešen, amen.

Metropola ima ta mesec res mešanico deževja. Blagoslovi dežujejo bolj na gosto kakor nekdaj mana, in oblubl je toliko, da če bi bile gnoj, to bi raslo po njih! Ampak bodimo ponosni, kakor je rekel Pirc, da bo spomenik prvega domačega svetnika stal v slovenskem kulturnem vrtu v metropoli.

Joseph Snoy.

FENCL'S

RESTAVRA CIJA IN

KAVARNA

2609 So. Lawndale Ave.

Chicago, Ill.

Tel. Crawford 138.

Fristna in okusna domača jedila
Cene zmerne. Postrežba točna.

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI

JE

NARODNA TISKARNA

2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE
CHICAGO, ILL.

Mi tiskamo v slovenskem, hrvaškem, slovanskem, češkem, poljskem, kakor tudi v angleškem in nemškem jeziku.

NAŠA POSEBNOST SO TISKOVINE ZA DRUŠTVA IN TRGOVCE

CLOTHCRAFT Union Made

OBLEKE
SUKNJE
POVRŠNIKIIZ
CISTE
VOLNE 16.00

Obleke po meri \$21 in več;
hlače po meri od \$3.95

Mocnik Clothing, Inc.

6421 ST. CLAIR AVENUE
CLEVELAND, O.

V Slovenskem narodnem domu
SE PRIPOROČAMO

Milwaukee Leader

Največji ameriški socialistični
dnevnik. — Naročnina: \$6.00
na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50
za tri mesece.

Naslov: 540 W. Juneau Ave.
MILWAUKEE, WIS.

STRANKINE AKTIVNOSTI V CHICAGU

Chicago. — V dvorani SNPJ se vrši v petek 11. oktobra velik javen shod pod pokroviteljstvom kluba št. 1 in čeških socialistov na zapadni strani. Glavna govornika bosta Darlington Hoopes, socialistični poslanec v pennsylvanski zakonodajni, in James Oneal, urednik tehnika New Leader. Vstopni na shod prost.

Povabljen je pevski zbor Karl Marx, da predvaja par delavskih pesmi. Predsedoval bo Charles Pogorelec.

Ta shod je aranžiran ob priliki, ko bo v Chicagu zborovala eksekutiva soc. stranke. Njena seja se prične 11. oktobra. Poleg shoda na zapadni strani se bo vršilo sedem drugih v raznih krajih mesta, in pa velik banket v nedeljo 13. oktobra. Po okrajih je aranžiranih pet shodov, na katerih bodo govorniki Norman Thomas, Dan Hoan, Leo Krzycki, Darlington Hoopes in James Oneal.

Na shod v dvorano SNPJ ne bo nikake vstopnine. Ob tej priliki bo našemu ljudstvu na zapadni strani dana prvič prilika, da čujejo poslanca, kateri je s pomočjo sodružice Wilson, (ki je istotako članica pennsylvanske zakonodaje, izvoljena na socialističnem tiketu) na polju socialističnih zakonov storil več v dveh terminih, kakor vsa zbornica prej v mnogih letih. Hoopes je ne samo s' cialist am-

pak tudi mojsterski parlamentarec, ki zna pritirati svoje predloge v legislaturi na točko, kjer se morajo poslanci jasno izreči za ali proti ljudstvu.

James Oneal je eden ožjih sodelavcev pokojnega E. V. Debsa. Šel je skozi toliko bojev, kot še malokateri socialist. Razen na našem shodu do govornika na shodu isti večer v Workmen's Circle liceju na S. Kedzie in Ogden Ave.

Norman Thomas bo govoril na shodu na north side, Dan Hoan na shodu italijanskih klubov, Leo Krzycki v dvorani uni-jne klubovčarskih delavcev, v kateri je tudi veliko Slovencev, posebno naših slammikaric, Hapgood pa poleg Oneala v dvorani podporne organizacije Workmen's Circle. Govornika, ki nastopita na shodu v dvorani SNPJ, sta že omenjena.

Piknik okrajne organizacije v Pilsen parku je prinesel \$416.-85 dohodkov, izdatkov pa je bilo \$359.23. Čisti prebitek je torej le \$57.62. V tem prebitku pa niso vštete vstopnice, ki so jih dobili vsi strankini klubi v Chicagu za razpečevanje v predprodaji. Teh je okrog \$150. Končni prebitek bo torej nad \$200.

Arthur McDowell, tajnik okrajne organizacije, se pritožuje nad apatijo članstva, ki je največja ovira razmahu za splošne aktivnosti.

Velika zapreka strankinemu delu v Chicagu so finance. Mnogi člani prispevajo v vzdrževalni (sustaining) fond po 50c in nekateri po \$1 na mesec, ampak jih ni zadosti, da bi mogli zmagovati stroške. V sled tega je odbor okrajne organizacije izdal posebne znamke, ki so po 25c. Ta poseben asesment je prostovoljen, a vendar se odbor okrajne soc. stranke na članstvo zanaša, da bo prispeval vsakdo, ki količkaj zmora, vsaj 25c. Mali prispevki od mnogih oseb lahko prav tako izdatno pomagajo, kakor če bi imeli par premožnežev, ki bi prispevali visoke vsote. Ampak premožnežev med nami ni, ker prispevajo demokratom in republikancem.

Socialistična stranka v Chicagu sodeluje tudi pri vzdrževanju delavske šole (Labor College). V glavnem jo podpirajo unije s sodelovanjem socialistov. Dozdaj je priglasielo podporo delavski šoli 40 unij, nekaj socialističnih klubov in napredna delavska podporni društva (pripadajoča k Workmen's Circle).

V nedeljo 6. oktobra se bo vršila v Labor liceju konferenca članov soc. stranke v Chicagu. Predmet zborovanja bodo sklepi in spremembe v taktiki, ki jih je sprejel prošli kongres komunistične internacionale.

POROČILO TAJNIKA STAVBNEGA ODSEKA JSZ O AKCIJI ZA DOM

Iz zapisnika redne seje
odborov JSZ dne 6.
septembra 1935

Seje odborov JSZ dne 6. sept. 1935 so se udeležili tajnik Ch. Pogorelec in odsekativ Fr. Alesh, Filip Godina, Joško Ove, Fred A. Vider in Frank Zaitz. Odsotna Peter Kokotovič in Geo. Maslach radi dela izven Chicaga. Od nadzornega odseka JSZ, Paul Bošnjak, Anton Garden in Frank Udovich. Od nadzornega odseka slovenske sekcije John Hujan in Angela Zaitz. Odsotna Alice Artach, ki se je oprostila.

Od prosvetnega odseka, Ivan Molek. Odsotna Peter Bernik in John Rak. Slednji se je oprostil, ker je odšel po agitacijskih opravkih v Milwaukee.

Od Srbov so bili prisotni poleg s. Bošnjaka sodruzi M. Cavich, John Lalich in Božo Stojanović. Slednji poroča, da je tu navzoč namesto Kokotoviča.

Dalje sta prisotna gosta D. J. Lotrich in Justin Zajc.

Za predsednika izvoljen Godina.

Zapisnik prejšnje seje sprejet.

Dopisi.—Tajnik prečita pismo iz strankinega urada glede podatkov o članstvu, dalje iz Waukeganu o ustanovitvi "Rdečega Sokola", in pismo, v katerem nam Lemar Drake ponuja v predvajanje film "Russia Aflame".

Glede slednjega A. Garden svetuje, da se naj promotor obrne za naslove in sodelovanje direktno na stranko. Alesh predlaga v tem smislu, z dodatkom, da naj naši klubi v oglaševanju sodelujejo le ako se stranka zavzame za stvar. Sprejeto.

Pismo Tom Mooneyevega o brambnega odbora se istotako vzame na znanje, ob enem se na predlog Ch. Pogoreleca prispeva v Mooneyev obrambni fond \$2. A. Garden predlaga,

da tajnik napiše v ta namen pismen apel in zaeno se v prid obrambnega fonda agitira v Proletarcu. Sprejeto.

Poročilo tajnika.

Po prošli seji sem podvzel agitacijsko turo v naselbine v Ohio, W. Virginiji in zap. Pa. Vsega skupaj sem posetil 27 naselbin; nastopil na sestankih, piknikih, konferencah itd. v 12 naselbinah; Proletarcu sem na tej agitaciji pridobil 122 polletnih naročnin v skupni vsoti \$193.50, prodal 19 izvodov Majskega Glasa, 68 iztisov brošure ABC socializma in številno drugih knjig ter nabral nekaj prispevkov v tiskovni fond Proletarca, ki so bili objavljeni v izkazih. Ustanovili smo dva kluba, in sicer v Maynardu, O., z 12., in v Prestu, Pa., z 10. člani in članicami. Nekaj članov pa smo dobili v klub na Piney Fork, O., na posebnem sestanku.

Brez dvoma bi bila ta tura še uspešnejša, če bi me ne bila doletela neugoda, ki mi je odrgala od agitacije okrog teden dni, ne sicer popolnoma, a vseeno, ako se človek ne počuti dobro, nima tiste energije za agitacijo kot v nasprotnem slučaju. Na poti sem bil od 3. do 27. avgusta, torej vsega skupaj 24 dni. Moji stroški so, to je, vožnje po železnici, busih, avtih itd., \$30.97.

Kooperacija naših sodrugov in somišljenikov je bila prvovrstna. Vzeto vse v poštev, je bila ta tura velik uspeh.

Obiskal sem tudi naselbini Akron in Barberton v nadi, da reorganiziramo klub št. 232, toda poradi osebnih nesporazumov, posebno v Akronu, in pa radi mojega kratko odmerjenega časa, za enkrat nismo uspeli. Na Powhatan Point s klubom ne bo nič; nekaj so krive delavske razmere, še več pa brezbriznost in pa pomanjkanje sposobnega vodstva.

V Barbertonu sem se udeležil piknika federacije SNPJ, kjer sem dobil priliko za kratke govore.

V zap. Penni sem se udeležil seje kluba v Strabanu, naslednji dan pa konference klubov JSZ in društev Prosvetne matice v Bridgevillu, ki je bila zelo dobro obiskana. Naslednji večer pa sestanka, ki ga je aranziral S. Augustin na Imperialu, ki je bil prilično dobro obiskani, in pa na Presto Pa., katerega rezultat je bil novi klub.

Slične ture bo treba planirati bolj pogosto, pa več časa bo treba vzeti zanje. Zapadna Penna sama bi vzela en mesec časa, ako bi človek hotel izvršiti obiske tako kot potrebno. Tam so možnosti za ustanavljanje novih klubov, ali v vsaki naselbini bi bilo treba sestanka in precej agitacije. Uspehi bi bili gotovi. Naši sodruzi delajo s pomočjo konferenčnih zborovanj izborna, težje pa je zanje, sklicevati sestanke v drugih naselbinah, posebno brez agitatorja iz urada. Na vseh sestankih sem razvidel, da je precej zanimanja za našo stvar, ki pa ga bo treba skristalizirati v organizacijo, to je, v ustanovitvah klubov v vseh naselbinah. Toliko, kar se tiče ture v Ohio in Penni.

Sodrug Rak je šel danes na agitacijo v Milwaukee, kamor je bil pozvan, da prisostvuje seji angleško poslujočega odseka kluba št. 37. Ostal bo tam par dni. V Waukeganu bodo jutri pod okriljem kluba št. 45 organizirali mladino v "Rdečega Sokola". Tja je šla enkrat v to svrhu že sodružica Jugg. Jutri gre v ta namen zopet v Waukegan, da pomaga pri začetnem delu.

Prosvetna matica: Ker je sezona priredb v dvoranah na pragu, so se aktivnosti Prosvetne matice seveda povečale. Zahtev za igre in vloge je veliko. Od zadnje seje smo bili na uslugi z njimi sledečim organizacijam: Dramskemu klubu "Verovšek" v Clevelandu; Andrew Lekšanu za klub "Slovenia" v San Francisco, Calif.; druš. št. 34 SNPJ, Indianapolis, Ind.; Zenskemu pevskemu zboru "Planinska roža" v Milwaukee, Wis., in klubu št. 37 istotam; društvu št. 21 SNPJ, Pueblo, Colo.; druš. št. 59 SNPJ, De Pue, Ill.; in klubu št. 21 JSZ v Armi, Kans.

Naše publikacije: Na dohodkih naročnine za Proletarca je bil avgust eden najboljših mesecev v tem letu. To je pomagala deloma tura upravnika po Ohio in Penni, pa tudi lokalni zastopniki so bili zadnji mesec precej boljši kot običajno. Na naročnine smo prejeli \$522.90, kar je samo \$10 manj kot je bil naš najboljši mesec v tekočem letu, marec, ko se je upravnik lahajal na agitaciji v zapadnih državah.

Poročilo tajnika vzeto na znanje.

Stavbni sklad JSZ

Frank Zaitz, tajnik stavbnega odseka JSZ, poroča:

Pred nami je zopet vprašanje nakupa poslopja in sicer v resnejši obliki kot v prejšnjih slučajih. Joseph Steblay, tajnik JSPD, ki je tudi delničar našega stavbnega sklada, je nam dne 27. avg. omenil poslopje na jugovzhod. vogalu ulic Lawndale in 23. ceste, katero bi vsaj začasno moglo služiti namenu, za kakršnega zbiramo naš stavbni sklad.

To hišo je videlo tudi od znotraj več naših članov. Ima nekaj sob, v katerih bi nastanili urad JSZ, Proletarca in Prosvetne matice, poleg pa sta dve veliki sobi, v katerih bi imel seje klub št. 1, zbor Sava in dramski odsek pa svoje vaje. S časoma bi lahko te prostore povečali, namreč, kadar bi dobili v ta namen zadostna gmotna sredstva.

Ker gotovine nimamo, pride nakup tega poslopja v upoštevanje, če dobimo posojilo pri JSPD, kjer imamo našo vlogo.

Stavbinsko društvo bi bilo za svoj denar zavarovano s posestvom, ki ga kupimo, poleg pa še z našo vlogo. Torej bi imelo za celotno posojilo več kakor pa zadostno jamstvo.

V pojasnilo članom našega odbora navajam predvidevane številke izdatkov, dalje predvi-

devane dohodke in pa našo sedanjost inmovino; ti podatki slone na podlagi domneve, da kupimo imenovano poslopje, za katerega zahtevajo lastniki \$8,900. Naši izdatki in obveznosti bi znašale, računano na podlagi mesečnih stroškov in odplačevanja:

Obresti, ki jih bi mesečno plačevali JSPD od \$8.900 posojila po 5%

Plačevanje na glavnicu JSPD

Zavarovalnina proti ognju za vsoto \$10,000, \$40 na leto, ali \$100 za tri leta, povprečno

Za \$5000 zavarovalnino proti tornadu \$11 na leto, ali \$25 za tri leta, povprečno na mesec

Davek (real estate), kakor ga posestvo zdaj plačuje, \$184.08 na leto, povprečno na mesec

Premog, najmanj \$200 na leto, približno na mesec

Voda do \$24.00 na leto

Elektrika, plin

Eventualna popravila, povprečno na mesec

Razno

Skupaj izdatkov in obveznosti na mesec

Tu ni vključeno čiščenje, nakup potrebščin za poslopje, in oskrbnik, če bi ga, oziroma ga bomo imeli, ako se odločimo kupiti poslopje.

Redni predvidevani dohodki na mesec:

Stanarina JSZ in Proletarca

Klub št. 1, dvorana za seje

Vaje zbora "Sava", povprečno na mesec

Drugi dohodki od seji in vaj na podlagi sedanjih izdatkov

Skupaj teh rednih dohodkov

Primanjkljaj

\$ 140.18

Krili bi ga s prodajo novih delnic in raznimi drugimi mogočimi viri, ob enem pa nam se bi ta obveznost zmanjševala čimveč dolga odplačamo. Ako pa pride JSPD v položaj, da nam bi vsaj večji del vsote odplačalo na račun dolga, bo s tem glavno breme premagano.

Dela s poslopjem po precej tudi zaradi stavbišča, ki obsega 100x125 čevljev. Treba bo dobiti nekoga, ki se v poslopju stalno nastani.

Imovina stavbnega sklada je dne 31. avgusta 1935 znašala:

V Jugoslovanskem stavbinskem in posojilnem društvu

Vloga v Lawndale National banki

Skupaj

\$ 9,900.00

\$ 566.80

\$ 9,466.80

Druga imovina:

Posojilo Proletarcu v gotovini

Millard State Bank, v likvidaciji

Ogden National Bank, v likvidaciji

Skupaj imovina

\$ 356.00

204.21

453.82

\$ 10,480.83

Edini dohodki, ki smo jih imeli v drugi polovici prejšnjega leta in v prvi tega leta, so obresti na našo hranilno vlogo v Lawndale National banki. Znašale so \$5.21 julija-decembru 1934, in \$5.61 januarja-junija 1935, skupaj \$10.82. Od stavbnega društva bomo v tem četrtletju dobili 1 odstotek obresti.

Receiver Millard State banke objavlja, da dobimo v tem četrtletju nadaljnjih 5%, skupaj 40 odstotkov do zdaj.

Drugo, o čemer se moramo pomeniti na tej seji — ako se odločimo za to ponudbo in vprašamo za posojilo, je korporacija in določitev imena. Resolucija, sprejeta ob ustanovitvi sklada, določa, da mora biti to podjetje delniško, ako se idejo izvede. V nasprotnem slučaju pa se mora prispevatelj vrniti vsote, toda brez obresti.

Od postanka do datuma te seje so vplačili v stavbinski sklad:

Klub št. 1 JSZ

Društva v Chicagu in Clevelu

Posamezniki v Chicagu in Clevelu

Slovenska sekcija JSZ

Klubi in konference ter posamezniki v drugih naselbinah

Prispevki

Skupaj

\$ 7,622.33

Obresti od postanka do julija 1935

Skupaj vplačila in obresti

\$ 10,820.95

Izdatki od postanka do 31. avgusta 1935:

Vrnjene vsote prispevateljem

Poslovne knjige

Premije za delnice JSPD

Davek na črke

Skupaj izdatkov do avgusta 1935

\$ 340.12

Imovina 31. avgusta 1935

\$ 10,480.83

Posameznikov, ki imajo plačane deleže, je

42

Klubov, konferenc in slovenska sekcija

29

Društev

3

Stavbinski sklad je bil ustanovljen aprila 1924. Njegova pravila so bila objavljena v Proletarcu.

Razprava o poročilu

Garden meni, da je prilika ugodna, ampak bodo težave s pokrivanjem primankljaja.

Vider pravi, da niso izdatki, ki jih ima v poročilu s. Zaitz, prav nič pretirani, pač pa preizkušnja, da ima v tem precej skušenj in se zaveda, da si bomo nakopali veliko odgovornost. Kar se tiče poslasta, ga je zaeno z več drugimi ogledal in smatra, da je vredno zahtevane vsote.

Udovich govori o izdatkih, katerim se ni mogoče ogniti, in pojasnjuje na vprašanja glede kurjave. Po njegovem mnenju je prostor vreden zahtevane vsote.

Alesh meni, da če bi bila vrednost res tolikšna, bi se prilike poslužil že kdo drugi. Konstatira, da je glavno vprašanje pred nami: Ako to poslasto kupimo, ali bo to našemu gibanju koristilo, ali škodilo. Je zato, da se ga kupi, ampak stvar naj se z vseh strani dobro preudari.

Justin Zajc pojasnjuje razne določbe glede davkov.

D. J. Lotrich izjavja, da je bil vedno za nakup prostorov, v katerih bi naše gibanje posebno v Chicagu dobilo svoj dom in je še sedaj. Poslasto si je ogledal in naročeno mu je bilo, da naj napravi inventar opreme, kar je storil. Priredil je o tem poročilo z vpisom vseh premičnin, ki pridejo v našo posest, ako hišo kupimo. Da-li bo mogoče na tem kraju res ustvariti tako srejšče, kot smo si ga zamislili ob ustanovitvi stavbnega sklada, on ne ve, ker je treba računati

devane dohodke in pa našo sedanjost inmovino; ti podatki slone na podlagi domneve, da kupimo imenovano poslopje, za katerega zahtevajo lastniki \$8,900. Naši izdatki in obveznosti bi znašale, računano na podlagi mesečnih stroškov in odplačevanja:

Obresti, ki jih bi mesečno plačevali JSPD od \$8.900 posojila po 5%

Plačevanje na glavnicu JSPD

Zavarovalnina proti ognju za vsoto \$10,000, \$40 na leto, ali \$100 za tri leta, povprečno

Za \$5000 zavarovalnino proti tornadu \$11 na leto, ali \$25 za tri leta, povprečno na mesec

Davek (real estate), kakor ga posestvo zdaj plačuje, \$184.08 na leto, povprečno na mesec

Premog, najmanj \$200 na leto, približno na mesec

Voda do \$24.00 na leto

Elektrika, plin

Eventualna popravila, povprečno na mesec

Razno

Skupaj izdatkov in obveznosti na mesec

Tu ni vključeno čiščenje, nakup potrebščin za poslopje, in oskrbnik, če bi ga, oziroma ga bomo imeli, ako se odločimo kupiti poslopje.

Redni predvidevani dohodki na mesec:

Stanarina JSZ in Proletarca

Klub št. 1, dvorana za seje

Vaje zbora "Sava", povprečno na mesec

Drugi dohodki od seji in vaj na podlagi sedanjih izdatkov

Skupaj teh rednih dohodkov

Primanjkljaj

\$ 140.18

Krili bi ga s prodajo novih delnic in raznimi drugimi mogočimi viri, ob enem pa nam se bi ta obveznost zmanjševala čimveč dolga odplačamo. Ako pa pride JSPD v položaj, da nam bi vsaj večji del vsote odplačalo na račun dolga, bo s tem glavno breme premagano.

Dela s poslopjem po precej tudi zaradi stavbišča, ki obsega 100x125 čevljev. Treba bo dobiti nekoga, ki se v poslopju stalno nastani.

Imovina stavbnega sklada je dne 31. avgusta 1935 znašala:

V Jugoslovanskem stavbinskem in posojilnem društvu

Vloga v Lawndale National banki

Skupaj

\$ 9,900.00

\$ 566.80

\$ 9,466.80

Druga imovina:

Posojilo Proletarcu v gotovini

Millard State Bank, v likvidaciji

Ogden National Bank, v likvidaciji

Skupaj imovina

\$ 356.00

204.21

453.82

\$ 10,480.83

Edini dohodki, ki smo jih imeli v drugi polovici prejšnjega leta in v prvi tega leta, so obresti na našo hranilno vlogo v Lawndale National banki. Znašale so \$5.21 julija-decembru 1934, in \$5.61 januarja-junija 1935, skupaj \$10.82. Od stavbnega društva bomo v tem četrtletju dobili 1 odstotek obresti.

Receiver Millard State banke objavlja, da dobimo v tem četrtletju nadaljnjih 5%, skupaj 40 odstotkov do zdaj.

Drugo, o čemer se moramo pomeniti na tej seji — ako se odločimo za to ponudbo in vprašamo za posojilo, je korporacija in določitev imena. Resolucija, sprejeta ob ustanovitvi sklada, določa, da mora biti to podjetje delniško, ako se idejo izvede. V nasprotnem slučaju pa se mora prispevatelj vrniti vsote, toda brez obresti.

Od postanka do datuma te seje so vplačili v stavbinski sklad:

Klub št. 1 JSZ

Društva v Chicagu in Clevelu

Posamezniki v Chicagu in Clevelu

Slovenska sekcija JSZ

Klubi in konference ter posamezniki v drugih naselbinah

Prispevki

Skupaj

\$ 7,622.33

Obresti od postanka do julija 1935

Skupaj vplačila in obresti

\$ 10,820.95

Izdatki od postanka do 31. avgusta 1935:

Vrnjene vsote prispevateljem

Poslovne knjige

Premije za delnice JSPD

Davek na črke

Skupaj izdatkov do avgusta 1935

\$ 340.12

Imovina 31. avgusta 1935

\$ 10,480.83

Posameznikov, ki imajo plačane deleže, je

42

Klubov, konferenc in slovenska sekcija

29

Društev

3

Stavbinski sklad je bil ustanovljen aprila 1924. Njegova pravila so bila objavljena v Proletarcu.

Razprava o poročilu

Garden meni, da je prilika ugodna, ampak bodo težave s pokrivanjem primankljaja.

Vider pravi, da niso izdatki, ki jih ima v poročilu s. Zaitz, prav nič pretirani, pač pa preizkušnja, da ima v tem precej skušenj in se zaveda, da si bomo nakopali veliko odgovornost. Kar se tiče poslasta, ga je zaeno z več drugimi ogledal in smatra, da je vredno zahtevane vsote.

Udovich govori o izdatkih, katerim se ni mogoče ogniti, in pojasnjuje na vprašanja glede kurjave. Po njegovem mnenju je prostor vreden zahtevane vsote.

Alesh meni, da če bi bila vrednost res tolikšna, bi se prilike poslužil že kdo drugi. Konstatira, da je glavno

VOLILCI V CLEVELANDU! PROTESTIRAJTE PROTI KRIVICAM!

UDELEŽITE SE PRIMARNIH VOLITEV 1. OKTOBRA IN GLASUJTE LE ZA SOCI ALISTIČNE KANDIDATE!

Robert D. Dullea je naš kandidat za župansko mesto. — Louis Zorko in Frank Barbich kandidirata v mestni svet v našima wardama

Cleveland je z ozirom na politično upravo v povojni dobi eno najreakcionarnjših mest v Zed. državah. Pred- in medvojna socialistična organizacija je bila uničena s pomočjo vladnih persekucij in agentov provokatorjev. Ostalo so dokončali razdori. V poslednjih letih se socialistično gibanje v tem mestu obnavlja zopet od kraja.

V volilno kampanjo, ki je zdaj v teku, je socialistična stranka tega mesta posegla z vso svojo silo. Svojo moč pa bo demonstrirala pri primarnih volitvah v torek 1. oktobra.

Louis Zorko, ki kandidira v 23. wardi za koncilmana, nam pošilja v slovenskem prevodu glavne postavke platforme socialistične organizacije clevelandkega mesta. Glasi se:

"Socialistična stranka želi delavstvu razjasniti fakt, da je za vso to mizerijo in pomanjkanje med ljudstvom odgovoren današnji napačni ekonomski sistem. Kapitalizem, katerega geslo je: profit in še več profita, ne vprašuje, če in zakaj delovno ljudstvo pri vsem tem ogromnem bogastvu strada, počasi hira in umira od pomanjkanja. Sistem, ki je to stanje povzročil, je faktično odgovoren za današnji mizerijo.

Dokler delovno ljudstvo ne spremeni tega sistema, ni upanja v boljšo bodočnost. Socialisti se zavedamo tega, da se sistem v enem mestu ne more izpremeniti; radi tega je potrebno, da se preuredi s pomočjo državne in narodne administracije. Zavedamo se, da je z bojem v ta namen potrebna začeti doma, v mestu, da se zmanjša moč velikih finančnikov, industrijskih magnatov, trustov, korporacij in njihovih političnih opredeljenosti, republikancev in demokratov. Mi moramo zdrobiti politično moč denarnih interesov. Zato je važno, da se delavstvo udeležijo primarnih volitev 1. oktobra. Glavno je, da bo bilo svoj razum in da se ne bo dalo premočiti političnim šarlatanom, kateri ga silijo, da bi glasovalo proti koristim svojih otrok in ljudstva v splošnem.

Dve leti vladanja republikanske stranke v tem mestu nista delavstvu dali nikakršnega izboljšanja. Vlada ga korumpirana politična mašina kot pod demokratsko administracijo. Samo politični boss se je spremenil iz Gongwerja v bossa Davisa. Denarni interesi pa vladajo naprej. (Mr. Rivitz je dobil vso policijsko silo na razpolago, da je zdrobil stavko delavcev pri Rayon Co., za uslugo bo še na-

dalje prispeval v kampanjski fond.) Demokratje in republikanci so se ponovno pokazali s svojim delom, da njihove simpatije so na strani velikega biznisa, kateri tudi financira njihove volilne kampanje. Oboji republikanci in demokratje morajo biti poraženi v interesu delovnega ljudstva!

Socialistična stranka reprezentira delavski razred in je edina stranka s konstruktivno municipalno platformo, katere je konkretni del programa za socialno preuredbo današnjega krivičnega sistema. Naša solucija je: organizirati politično vse delavce, ki so izkoriščani po kapitalizmu ter z ožjim sodelovanjem z organiziranim delavstvom in farmarji dobiti politično in industrijsko moč, katere je potrebna za odpravo današnje ekonomske uredbe, pravilno neuredbe, in za ureditev pravega človekoljubnega sistema, kjer se bo obratovalo industrije za splošno ljudsko potrebo in ne za profit male skupine.

Da se preskrbi brezposelnim delo, zahtevamo: Podrtje slumov in zgraditev novih sanitarnih stanovanj za delavce. Zahtevamo 6-urno delo in pet dni v tednu. Unijska plača za mestna in javna dela. Rabo ljudskega fonda za plačevanje stanarine, živeža in obleke za brezposelne in njih družine, kakor tudi za tiste, ki ne zaslužijo dovolj za pošteno življenje. Takošnjo ukinitve evikcij brezposelnih družin. Zahtevamo prepoved prodajanja hiš malih hišnih posestnikov, ker ne morejo plačevati dolga ali davka. Zahtevamo, da mesto prevzame vodstvo ter zahteva od države, da takoj upelje zadostno starostno pokojnino, brezposelnostno zavarovanje, zavarovalnino proti boleznim in nesrečam, penzijo za matere in vdove. Za financiranje gorljivih zahtev zahtevamo, da se naloži davek na velike dohodke in dedščine.

Municipalno lastništvo ljudskih potrebščin: Zahtevamo, da mesto prevzame ves transportacijski sistem; uprava naj bo v rokah skupnega odbora, ki bo reprezentiral tehnike, delavce in ljudstvo. Smo za takojšnjo povečanje mestne elektrarne, mestno razpečevanje plina, ustanovitev mestne banke, po-družnice itd. Delavstvo mora biti reprezentirano v vseh mestnih in ljudskih ustanovah. Zdravstvo: Razširjenje vseh zdravstvenih institucij, več me-

stnih bolnišnic, prosta zdravniška oskrba, zdravila in bolnišnica za delavce in njih družine. Več bolniških strežnic. Proti vsaki diskriminaciji v bolnišnicah. Takojšnjo odpravo znojilnic. Popolno inšpekcijo v tovarnah v korist zdravja. Za odpravo dima in smrada v mestu itd.

Socialna dobrodelnost: Zadošten socialen dobrodelni program, za nadomestitev sedanjega privatnega 'community fonda'. Sanitarne municipalne hiše, katere se daje v najem delavcem po brezprofirni ceni, ter da se ustanovi z vladnim sodelovanjem kooperativa za gradnjo hiš.

Javna dela: Vsa mestna in javna dela se morajo vršiti direktno potom mestnih inženjerjev, na mestu privatnih kontraktorjev. Popolna svoboda delavstvu, da se organizira v svobodne unije za kolektivno pegejanje. Za razširjenje sedanjih mestnih uposlovalnic in za odpravo privatnih. Enaka plača za enako delo, brez vprašanja na spol, barvo ali starost.

Civilna svoboda: Popolna svoboda govora in zborovanja. Absolutna pravica za mirno piketiranje.

Mestna vlada: Revizija mestnega čarterja, odprava ward-nih okrožij, mestna zbornica naj obstoji iz 25 članov, ki naj bodo izvoljeni po proporcionalnem volilnem sistemu. Nobeden mestni uradnik ne sme imeti več ko \$5,000 letne plače itd.

ZLET V KORIST "PROLETARCA" V NEDELJO 29. SEPTEMBRA H KEGLU

Zanimiv spored bo oddajan po zvočniku. Obisk iz Waukegana. Poseben spored angl. odseka

Chicago. — Edino, kar nam lahko prepreči zlet v korist Proletarca, ki ga priredimo v nedeljo 29. sept. na Keglov vrt v Willow Springsu, je deževno vreme. Nobena druga neprilika, tudi Mussolinijeva ploha svinčen, ki jo morda spusti v Etiopijo, nas ne odvrne od našega načrta, enostavno zato ne, ker nas njegov gnev ne bo dosegel, in pa ker smo mi zoper vsako Mussolinijevo "nevihto". Zato pa, če bo treba biti pod streho, bo naša prireditelj natančno na isti dan v poslojpu SNPJ.

Prejkonje to ni najboljši začetek vabila, ki ga naslavlja pripravljalni odbor prijateljem Proletarca in pristašem delavskega časopisja v splošnem. Ampak namen je glavno — in naš namen je dober.

Tudi spored na tem zletu bo več kakor izrednost na naših piknikih.

Prične se ob 2. pop. s predvajanjem slovenskih narodnih pesmi, ruskih pesmi, klasičnih skladb v raznih jezikih in pa šaljivih prizorov z gramofonskih plošč po "glasnogovorniku". Nekatere teh pesmi so bile omenjene v prejšnji številki. Odbor, ki ima v oskrbi priprave; se trudi, da obetani spored čimboljše izvede.

Nastopil bo tudi mešan pevski zbor "Sava", kar je samo na sebi vredno, da se vsako udeležijo tega zleta. Na predvajanje par točk so povabljeni tudi Waukeganci, ki so sporočili, da pridejo na to prireditelj v številu od dvajset naprej.

John Rak bo objasnili delo angleško poslujočega adseka kluba št. 1 JSZ, Mary Jugg bo govorila o organizaciji "Red Falcons", v kateri se zbira naša mladina, in o pomenu šole, ki jo čna vodi pod okriljem kluba št. 1.

Frank Zaitz bo govoril o Slovenskem delavskem centru, o našem najnovejšem podvzetju,

To so glavne točke socialističnega programa. Če vidite, da so v korist vam, potem volite pri primarnih volitvah 1. oktobra za sledeče kandidate: Robert D. Dullea za župana; Louis Zorko v mestni svet v 23. wardi in Frank Barbicha v 32. wardi.

Pridite na shod v S. N. dom na St. Clair Ave., v petek zvečer 27. sept., katerega prireja Jug. sekcija za brezposelnostno zavarovanje!

Še en sodrug ponesrečen v jami

Strabane, Pa. — Dne 17. septembra, peti dan po nesreči s. Markota Tekavca, je bil težko ponesrečen s. John Kosmač. Tudi on je v družbi z nekim Litvincem operiral stroj za izpodrezavanje premoga v premogovniku National Mine No. 8, Muse, Pa., ko se je omenjenega dne udrila plast kamenja nad njim in ga zasula. Kosmač so odvedli v bolnišnico St. Francis v Pittsburghu za zlomljeno nogo nad kolenom in drugimi notranjimi poškodbami, njegovega litvinskega tovariša pa s strto hrbtenico. Kosmač je član društva št. 138 SNPJ in član kluba JSZ.

Istega dne in ravno tam se je ponesrečil Frank Gorup. Vozički so ga pomečkali in mu prizadeli težke notranje poškodbe. Gorup je blagajnik društva št. 517 SNPJ. — Poročevalec.

Soc. shod 30. sept.

Soc. stranka v Chicagu bo imela v ponedeljek 30. sept. velik javen shod z ozirom na fališično diktaturo gubernija države Indiana, ki jo je uvedel v Debsovem rojstnem mestu Terre Haute. Vršil se bo v Cooks Union dvorani, 414 So. State St.

Obujanje rimljanskega cesarstva

"Mi smo dediči, edini pravi, edini upravičeni dediči vsega, kar je nekoč bila svojina rimljanskega cesarstva!" To je pesem, ki jo Mussolini neprestano trobenta. Ampak rimski imperij je pokopan že mnogo stoletij in noben Mussolini ga več ne obnovi, razen v sanjah. Ampak take sanje so nevarne, ker lahko poženejo v smrt sto tisoče ljudi in pahnejo svet v nov ogromni vojni požar.

Vinska trgatev "Nade" bo v "pravem" vinogradu

Chicago. — Menda prvič v zgodovini slovenskih društev v Chicagu se dogodi, da bomo imeli "vinsko trgatev" na prostem v Clarendon Hillu; grozde bomo trgali s prave žive trte, ne pa z umetno pripete, kot je bil dozdaj običaj v našem mestu, kjer se baje porabi več grozdja, kot v marsikaki vinogradni deželi. Ampak kljub neugodni klimi trta v čikaški okolici ni neznana stvar.

V Clarendon Hillu ima svojo malo vilo, vrt in trtni nasad naša članica Mary Aucin. V ta vrt vas vabi na pravo vinsko trgatev žensko društvo Nada št. 102 SNPJ. Zastonj ta "špas" seveda ne bo, zato društvo računa 25c vstopnine.

Za zdravo spremembo pridi-te na to vinsko trgatev društva Nade, na pristo, v nedeljo 6. oktobra na posestvo Mary Avčino v Clarendon Hillu.

Kar se tiče "Nade", je na mestu, da tudi rečem nekaj besed. To je edino društvo SNPJ v Chicagu in okolici, ki se posvečuje izključno delu in agitaciji med ženstvom. Ampak to je le na polovico res, kajti "Nada" je ob enem delavna in vseh akcijah, ki so v korist našega ljudstva in splošnega napredka, torej tudi med moškimi. Ni je bilo stavke, da ne bi pomagala, ako je bilo naše ljudstvo pozvano, da sodeluje. Ničesar za napredek se ni bilo podvzelo, da bi "Nada" odklonila pomoč.

V Prosvetni matici je od pričetka te ustanove.

Ima tudi deleže v stavbin-skem skladu JSZ, kateri se po nakupu poslojpa imenuje "Slovenski delavski center". Društvo "Nada" zasluži naklonjenost ne samo članstva SNPJ, ampak vsega naprednega sloja med Slovenci v Chicagu.

Torej na svidenje v nedeljo 6. oktobra pod trto na vrtu Mary Avčino v Clarendon Hillu. — Članica.

Palandech bo govoril o Jugoslaviji

Chicago. — John R. Palandech je bil to poletje na obisku v Jugoslaviji, da proučava razmere v nji in ob enem predava o položaju v tej deželi. K njegovemu povratku mu prirede njegovi prijatelji v nedeljo 29. sept. ob 7. zvečer v hotelu La Salle banket, na katerem bo govoril o svojih vtisih s potovanja po svoji rojstni deželi in ostali Evropi. Prijave za udeležbo na banketu sprejema M. V. Squarey, telefon Irving 0394.

Priredbe društev

CLEVELAND, O. "Mir", št. 142 SNPJ. Srebrni jubilej v nedeljo 3. novembra v Slovenskem domu na Holmes ave.

Temeljni vzroki krize v glavnem še nedotaknjeni

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Ekonomsko življenje je komplicirana stvar. Ako se ga hoče uspešno planirati, ga je treba vzeti v upoštevanje v celoti. Glavni faktor — to je, glavni sloj odjemalcev farmarskih produktov je prebivalstvo v mestih. Ako se hoče pomagati farmarjem, je treba istočasno pomagati delavcem do zadostnega zaslužka. Skrajšanje delavnika na 30 ur v tednu, s plačo, ki bi zadostala za preživljanje, je eno izdatno sredstvo, ampak vzrokov krize tudi to ne bi odpravilo. Edin zanesljiv izhod je socializacija in potem ureditev produkcije za potrebo namesto za profit. Vse drugo je samo krpanje.

Diskuzije v klubu št. 1

Chicago. — Po prihodnji redni seji kluba št. 1 JSZ prihodnji petek, dne 27. septembra, bo diskuzija o našem novem domu "Slovenskem delavskem centru", ki ga je stavbni odsek JSZ kupil zadnje dni. To diskuzijo bo odprl s. Frank Zaitz. — Po redni seji v oktobru bo diskuzija o vprašanju "Koliko je vredna nova komunistična taktika z našega gledišča." Uvod v tej diskuziji bo imel s. Anton Garden. — Prosvetni odsek kluba št. 1 JSZ.

Za delavsko politiko

New Leader poroča, da se je okrog milijon unijskih delavcev izreklo za ustanovitev delavske stranke, ali ena tretjina strokovno organiziranega delavstva.

PRIREDBE KLUBOV J. S. Z.

V sledečem seznamu so priredbe klubov JSZ, konferenčnih organizacij in socialističnih pevskih zborov. Ako priredba vašega kluba ni vključena, nam sporočite.

SEPTEMBER.

CHICAGO. — Shod proti fašizmu in vojni v četrtek 26. sept. v prostorih silcenskega kluba brezposelnih. Sklicuje ga angleški odsek kluba št. 1.

STRABANE, Pa. — Veselica kluba št. 118 JSZ v soboto 28. septembra.

CLEVELAND, O. — Klub št. 49 JSZ priredi slavo 30-letnice Proletarca in 25 letnico v nedeljo 29. sept. v Slovenskem delavskem domu.

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 29. sept. piknik v korist Proletarca pri Keglu v Willow Springsu.

OKTOBER.

CHICAGO. — V petek večer, 11. oktobra socialistični shod v dvorani SNPJ.

CHICAGO, ILL. — Slavo 25-letnice JSZ v nedeljo 20. oktobra v dvorani ČSPS.

NEWBURGH, O. — Koncert "Delavca" v nedeljo 27. oktobra v SDD na Prince Ave.

SPRINGFIELD, ILL. — Proslava 30 letnice Proletarca kluba št. 47 JSZ v nedeljo 27. oktobra v Slovenskem domu.

NOVEMBER.

WAUKEGAN, ILL. — Konferenca klubov JSZ in društev Prosvetne matice v nedeljo 10. novembra v Slov. narodnem domu.

MILWAUKEE, WIS. — V nedeljo 17. nov. prireditev zbora "Naprej" v S. S. Turn dvorani. Dramski odsek kluba št. 1 vprizori dramo "Rdeče rože".

CHICAGO, ILL. — Koncert "Save" v nedeljo 24. novembra v dvorani SNPJ.

BRIDGEPORT, O. — Proslava 10-letnice kluba št. 11 JSZ, 30-letnice Proletarca in 25-letnice JSZ v soboto 30. novembra v društveni dvorani na Boydsville.

DECEMBER.

MILWAUKEE, WIS. — Proslava kluba št. 37 k jubileju Proletarca in Zveze v nedeljo 15. decembra.

CHICAGO, ILL. — Silvestrova zabava kluba št. 1 JSZ v torek 31. dec. v dvorani SNPJ.

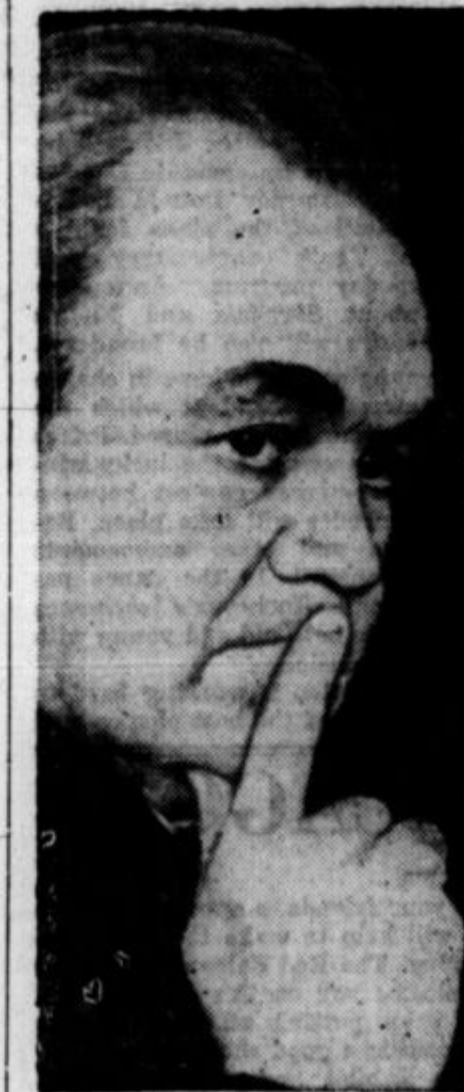
SPRINGFIELD, ILL. — Silvestrova zabava kluba št. 47 JSZ v torek 31. decembra v Slovenskem domu.

MAREC 1936

CHICAGO, ILL. — Prireditelj v korist Proletarca v nedeljo 8. marca v dvorani SNPJ.

APRIL 1936

CHICAGO. — Koncert "Save" v nedeljo 19. aprila v dvorani SNPJ.

TOM MOONEY

ploziji pomagale državnemu pravniku, pozneje pod prisogo izjavile, da so lagale, ker so jih tako naučili. V prošlih letih so bile izdane brošure z neovrgljivimi dokazi, da je bil Mooney žrtve zarote, ki ga je hotela spraviti čimprej v smrt. Res je dobil na podlagi lažnjivega pričanja smrtno kazen, ki pa mu je bila na posredovanje predsednika Wilsona spremenjena v dosmrtni zapor.

Vzlic, novemu zaslišanju njegove zadeve ni vrjetno, da ga bo kalifornijsko vrhovno sodišče oprostilo in priznalo, da je bil obsojen po krivem. Njegovi zagovorniki s tem računajo in se pripravljajo, da pritirajo zadevo na zvezno vrhovno sodišče, čim bodo izrpane sodne instance v Californiji.

LET'S HAVE A SYSTEM THAT WILL WORK

The object of society, in the long run, is to secure to all the people a full and free opportunity to be happy, healthy, and highly developed, physically, mentally, morally, and spiritually.

The present social order, capitalism, the profit system, has conclusively demonstrated by its own workings that it is not fitted to produce these results. It is, therefore, impracticable. For, no system is practicable unless it is adapted to secure the desired ends.

Of course, if the object of society is to enable a few private owners to get for themselves most of the value of the labor of the masses, and keep the latter in poverty, it could be truly claimed that capitalism is practicable—for it certainly does do that. But, while that is the object of capitalism, it is a bad object, and it is not the ultimate object of society.

The capitalist system, true enough, is an improvement over the feudal system and the chattel slavery system which preceded it, and it is, from them, a step higher in the evolution of society. It has been a necessary stage through which society had to pass, on its way higher.

In its earlier years, capitalism was more nearly practicable than it is now. In those days the industries were carried on, as a rule, on a small scale. For the most part, people worked "on their own hook," while the total wealth produced was not nearly so great as it is today, the distribution was somewhat fairer.

As time went on, small industry developed into great industry. The ownership of the industries became more and more concentrated in the hands of a comparatively few immensely wealthy capitalists. Gradually millions of people ceased to work on their own account and became employees of the wealthy owners of the great industries.

This has resulted in the multifold evils of exploitation, poverty, unemployment, class antagonism, crime, prostitution, suicide, insanity, graft, and a long train of other evils.

These results are the direct opposite of the desired result, namely, to secure a full and free opportunity for all the people to be happy, healthy and highly developed.

The present capitalist system is, therefore, impracticable.

It has been tested in actual practice and has demonstrated itself to be impracticable.

Whatever measure of practicability it may have had in its earlier days is now gone. It has outlined its usefulness. It is now a detriment to human progress and happiness.

With modern machinery it is no longer possible to carry on industry in any other manner than on a large scale, and it is not possible for each person to own and run an industry for himself. Since it is not possible

for the people to own the industries separately, it is necessary that they should secure the collective ownership and control of the main industries, so that they will receive their own earnings, instead of letting a great portion of their earnings go to a few capitalist parasites as at present.

And that is Socialism. It will secure to all the people a full and free opportunity to be happy, healthy and highly developed. In other words, it is adapted to secure the desired results. It is, therefore, highly practicable.

The Milwaukee Leader.

Proletarec's Outing Sunday

Fine Program of Concert Music and Speeches
Games and Prize Awards—Waukegan Visitors

Chicago, Ill. In last week's issue we mentioned in part the program which will be given at Proletarec's Outing at Kegel's Grove, Sunday, September 29. Since then more attractions have been added which will assure everyone an enjoyable afternoon. This affair will be something different from the usual Slovene picnics. In the first place there will be no admission charge at the grove. Truck transportation has been provided with a small charge, making it possible for everybody to attend. The first truck will leave at 10 A. M. from Frank Udovich's home, 2623 S. Ridgeway Ave. A second truck will start from Martin Ivansek's place, 1759 W. Cermak Rd., at 1:15 P. M. and stop at the SNPJ Hall at 1:30.

One of the new features at this outing will be the amplifying system. A fine program of concert music of modern and classical numbers will be broadcast. Singing Society Sava will also render a few selections. Short speeches will be given about our activities such as our Red Falcon organization by comrade Mary Jugg and our English Section of the branch by comrade John Rak. Comrade Frank Zaitz will talk about the new headquarters just purchased for Proletarec and JSF. The significance of our Socialist publications and the 25th anniversary of the JSF will be told in a speech by comrade Charles Pogorelec. Comrade Donald J. Lotrich will tell of the plans for the Pioneer's Tenth anniversary and their two day program. Announcements about Slavija's and Nada's lodge affairs will also be broadcast.

The young comrades have in charge of a concession stand at which the Tombola game will be played. Prizes will be given away to the lucky winners. A tug-of-war contest between strong comrades will take place. Ball games and other amusements will be plentiful. In the dance pavilion Johnny Kochevar's orchestra will serenade both old and young with good dance music.

The committee is working hard to make this one of the best picnics held

this season. According to the news received about 20 of our Waukegan comrades and sympathizers plan to be with us for this affair. Our comrades on the South Side should do likewise. Organize a large group to spend and enjoy Sunday, September 29, at Kegel's Grove. We also hope to see a fine delegation from the North Side, Cicero, Berwyn and other nearby suburbs. Let's swell the attendance at this picnic and enjoy ourselves with our friends and comrades. In case of rain the affair will be held in the lower SNPJ Hall.

Committee.

NADA'S FESTIVAL

Chicago, Ill. The ladies lodge No. 102 SNPJ will sponsor a Grape Festival on Sunday afternoon, October 6, at Mary Aulin's place in Clarendon Hills. The ladies say it's going to be one of the best affairs of this kind. There is going to be plenty of fun and entertainment and also good music for dancing. A truck will leave from Mary Udovich's home, 2623 S. Ridgeway Ave., at 10 P. M. Other means of transportation which is very convenient is the Burlington R. R. The admission charge for the festival is only 25c.

RELIEF ROLLS

They ought to call bread made of wheat harvested by workers forced off the dole lists, "relief rolls."

VOTE SOCIALIST OCTOBER 1st

Cleveland, O. The Socialist Party of Cleveland has entered the municipal elections with a candidate for mayor and the following have been nominated for aldermen: Dorothy Roepke, 3rd ward; Louis Zorko, 23rd ward; Louis A. Golden, 24th ward; Max R. Wohl, 25th ward; John N. Thurber, 30th ward and Frank Barbic in the 32nd ward.

Two of these candidates are Slovenes and members of our JSF branches. They are comrade Zorko of branch 27 and Frank Barbic of branch 49. Both are active and well known for their work in the fraternal and labor organizations in Cleveland.

The Socialist party urges the workers of Cleveland to support and vote for its candidates at the coming primary elections, Tuesday, October 1. It is the only party with candidates for this coming election that has a constructive municipal platform for the interest of the workers. Support and vote for all Socialist Party candidates Tuesday, October 1st.

RED, WHITE, YELLOW AND MAD

The greatest lesson of the World War is that the world hasn't learned anything from it. Wherever we turn there is war, rumors of war and preparation for war. Mussolini is about to invade Ethiopia. Hitler is heaping rearmament Germany, with the blessing of England and Japan. France and Russia have formed a military alliance aimed mainly at Germany. Japan is about to swallow China. If it does, goodnight white supremacy, for that means a united Asia with a population many times greater than that of the whole of Europe. If war breaks out between Japan and Russia and the former wins, the world goes yellow. If Russia wins the world goes red. And if you ask us why all this turmoil we say the world's gone mad. — American Guardian.

30TH ANNIVERSARY PROGRAM OF PROLETAREC IN CLEVELAND

Cleveland, O. The JSF branches 27, 28 and 49 in Cleveland are celebrating the 30th anniversary of Proletarec Sunday, September 29, at the Slovene Worker's Auditorium, 15335 Waterloo Rd.

The program consists of a fine selection of variety numbers with Socialist singing societies, Zarja and Delavce participating. The Slovene band Bled opens the program. Speeches will be made by comrades Louis Zorko, Socialist candidate for alderman and Robert Dullea, candidate for mayor. A dancing act will be given by Miss Eleanor Ster. The Martinshek sisters with Vicky Penca will entertain the audience with several melodies on

their instruments. Two recitations by Edward Slejko and F. Klunsek, a quartet by Martinshek youngsters, several musical selections by Barbich's trio and a duet with Josephine Turk and Andy Turkman taking part, are added features on the program.

The concluding number is a short one act play, "Biserno Slavje" written by Ivan Molek. After the program dancing will take place with Frank Barbich's orchestra playing. The admission for the program and dance is 40c. In the evening only 25c admission will be charged. The readers and friends of Proletarec are urged to attend this fine program and enjoy the good time among the progressive Slovene workers.

Europe faces a decisive turn, Italian and German Fascism have taken off their masks. With the exception of paid agents and of those who are interested in concealing the truth, nobody any longer believes that Fascism will ultimately succeed in saving the capitalist system which had nurtured Fascism and now finds itself in its deadly grip.

Yes, capitalism is dying at the hands of Fascism, but the agony will not be a short one. Italy is a mass of economic ruins, with Mussolini trying to divert the attention of the people by making them drunk with the Ethiopian adventure. No matter how this adventure ends, Italy will find herself at the bottom and only after terrific convulsions will she be able to rehabilitate herself. In Germany unrest is widespread. Italian capitalists are smuggling abroad the little money they still possess. Krupp, the German industrial magnate, is prospecting new fields... in South America.

Rivalries Hold Up Tyrannies

All criminals a la Mussolini and Hitler do not die, however, when they should. Hence there are people interested in keeping them alive, it may happen that their crazy criminality will continue to endanger the peace of the world for a long time to come. Such, said to say, appears to be the case in Europe today. Hitler and Mussolini are being saved from collapse by the rivalries existing among other European nations. France has found an ally in the oppressor of Italy and immediately thereafter England got on better terms with Hitler. Of the minor nations, those who fear Italian Fascism lean towards Germany while those who fear Hitler court Mussolini.

What hopes exist then for European peace at this moment?

English public opinion offers by far the best defense of peace. The English ruling class is composed of

EUROPE AT CROSSROADS

By G. E. Modigliani

men well informed and of remarkable foresight. But the exigencies of the English Empire — with its vast resources and complexities — still have so much weight in molding the opinion of the majority of the English population, that, at least, for the present England will hesitate before taking a decisive step towards the organization of peace forces of Europe. The only hope lies then with France.

France Herald of Rebirth

All her history tends to bring France toward this great task. No modern country has done as much as France did to "export" and propagate among other people the ideals of social justice of which she is the cradle. No other European country enjoys a greater degree of moral prestige. Her people enjoy also (at least in normal times) that amount of economic prosperity which motivates a real and profound desire for peace. Yet, just now that decisive action is needed, all the "international" possibilities which could make of France the herald of European rebirth seem to be paralyzed by her internal situation.

The economic crisis — although less severe than in other countries — has by now reached the point where, in France, too, a choice has to be made between the traditional capitalist policy of economic restrictions which doom the working class and paralyze the industrial life of the country, and the new policy which, by taking away banking and industrial monopolies from the privileged few who use them to coerce into submission people and governments, would make of the State the instrument of economic recovery.

A Dynamic Problem
Of course, I have no intention to

imply that the present situation in France is similar to the one existing in America in 1933. Although the economic panorama is not here so much different as it is generally believed (in France the peasants advocate relief measures similar to the demands of the American farmers), the political and cultural climate surely is. In this land of traditional individualism, people like to fight for their rights and in matters of political or economic life, they are inclined to aggressiveness and animosity. The political parties of the Left — including the parties of the working class — are, however, far from being a model of organizational perfection. Only recently they have fully realized the danger of Fascism and took steps to combat its rise. In the last analysis, all will depend not only on the ability of the Left political parties to agree among themselves, but, above all, on their ability to adopt a clear, effective and dynamic program. Will they succeed? If they do, France will remain the only great hope for peace.

Such a step cannot be delayed. Before the end of the year France should make — and will make — her choice. With a France free to determine her own destinies at home and actively anti-Fascist at home and abroad, nobody else in Europe will dare to lend any support to the crumbling Fascist regimes. On the other hand, a reactionary — though not necessarily Fascist — France, will continue to help Mussolini and Hitler will be able to find in her activities all the excuses and pretexts the latter needs to continue his war preparations and to attempt the "revanche" of a hungry and barbaric Germany. That would mean the end of European civilization.

SEARCHLIGHT

By DONALD J. LOTRICH

If good weather prevails Sunday, Sept. 29 we anticipate a large attendance at the united picnic for the benefit of Proletarec at Kegel's Grove in Willow Springs. Branch No. 1 JSF is sponsoring this annual event to gather the readers and sympathizers of this fine paper of ours together and to stimulate more interest in it. And since this is the 30th anniversary year it is more fitting than ever to have such a reunion. Our comrades have pledged to contribute a good portion of the food and necessities required to operate the picnic successfully so that it is little enough to ask our friends to be in attendance since the admission is free. A certain amount of good is always derived from such gatherings and it is our hope that each successive year more and more of Chicago's Yugoslavians will learn to join us in this yearly manifestation.

No other single thing has been so desirable for us comrades in Chicago, upon who falls most of the burden of issuing Proletarec and the work of the Yugoslav Socialist Federation, than a headquarters of our own. Most of us have seen the need for such a place for a good many years and often spoke against the delay in acquiring them. We are therefore, elated over the purchase of the building at 2301 S. Lawndale Ave. with its adjacent vacant property to be known as the Slovene Labor Center and to house Proletarec, the Federation and the Educational Bureau. Now, at least we'll have a place which we can call our own. Our out of town comrades and friends will have a place to come and we in Chicago will have an assembling place. Branch No. 1 JSF will have an important duty to perform towards the upkeep of the headquarters because it will be their headquarters as well.

I was among those who often urged the acquiring of such a place on the strength that a central gathering place would mean more activity and certainly more life and a larger membership for our branch. That opinion still stands despite the fact that our forces will be somewhat diminished because our unemployed local has an obligation to fulfill in keeping its headquarters. But that should not hinder us. Our functioning organs will be housed in our headquarters and if properly arranged can also lead to simplification thereby making it easier for all of us to follow its full program.

A fine crowd attended last Saturday's social of the Unemployed Club and helped raise funds with which to buy coal and heat the Unemployed Headquarters during the winter. Festivities began early in the afternoon with lawn bowling and a children's party predominating.

The influence of the New Deal is waning. With unemployment still rampant and food prices mounting daily while wages lag behind what else can the poor and foolish citizenry say but that it is losing faith in the New Deal. The most criminal of all their acts was the destruction of crops and food and cotton to raise prices to enable the speculators to gain bigger profits. Now the prices of commodities are out of reach of most working people. That is, even those who are still working cannot buy a limited supply of the things they need. This prosperity by scarcity is due to bury the New Deal. It is surprising, however, how the people flock back to the republican bluffers who are waging a very intensive publicity campaign to discredit the New Deal and gain the voters for the 1936 elections. A labor party should prosper — from this confusion but the chances are that a national labor party will be non-existent and that will help the dead republicans back to life again. They (republicans) have powerful mouthpieces and the fooled people read them with religious fervor and generally take it for granted that it is so not bothering to find out for themselves. So, while Mussolini is trifling with war they'll be starting our next presidential campaign with federal funds to counteract the abuses of the kept press and we Socialists, having neither the kind of a press necessary nor money, will have to work strenuously to hold our own.

NEVER SATISFIED

The Standard Statistics Company, which keeps its eye on the financial operations of large corporations and whose reports are accepted as authoritative in Wall Street, recently reported:

"Net profits of 413 large industrial corporations in 1934 totalled \$1,108,000,000, more than any year since 1930."

"These same corporations paid security holders \$991,000,000, or \$158,000,000 more than in 1933."

The other side of the picture is painted by Federal departments, Secretary of Labor Francis Perkins de-

clared the last few months both jobs and payrolls have been shrinking, while President Roosevelt told Congress that since the slaughter of the NRA "chiseling" employers have been aiding pay envelopes and forcing workers to give longer hours for smaller pay.

If anybody has a grievance, it is the worker, yet every suggestion to improve his condition evokes yells of anguish from the very people who are deriving the most benefits from the government's recovery efforts.

—Labor.

LISTEN, CHICAGO!

The Social Study Club, after a brief summer vacation from indoor meetings, is coming back full swing with a program that will be of interest to everyone in the community.

The first big mass meeting of this kind will be held Thursday evening, September 26, at the Unemployed Headquarters, 2544 S. Millard Ave.

Ernest Erber, energetic, young comrade, of the National Office has been selected as the main speaker. Comrade Erber was first heard in this community at the Cook County Socialist Picnic, and made such an impression on his audience that he immediately won their favor. Comrade Erber has just returned from a trip to New York, and his services being in demand as they are, we feel fortunate in being able to present him to the West Side.

After the program, the girls of the club will serve sandwiches. As formerly, there is no admission to these open meetings. Come and bring your friends.

On the week following the mass meeting, Saturday, October 5, the Social Study Club and the Red Falcons will combine their efforts and talent to present an evening of entertainment including a special big exhibit by the Falcons and a dance. The feature of the evening will be an Amateur Night Contest, which will be open to children and adults. Judges will be on hand, and prizes awarded for the best act — a la Major Bowes.

Urge your friends to appear with acts that will help to make the affair interesting. The Red Falcons are eager to welcome you on this evening, and have been putting all their efforts into making a good showing.

This Exhibit and Amateur Night Program will also be held in the Unemployed Headquarters, and the admission will be 10c. All of the money so made will go towards the purchase of uniforms for the Red Falcon group. Your presence will aid considerably to make this venture a success. — Mary Jugg.

Branch 11 JSF Helps Organize Youth Group

Bridgeport, O. Under the auspices of branch 11 JSF of Bridgeport a meeting was held September 11, for the purpose of organizing a circle of the YPSL. The result of this meeting was—13 members joined. Comrade Ben Shangol from the YPSL attended the meeting and also gave a fine speech. Branch 11 has obligated itself to pay the rental fees for meetings of this newly organized youth group for three months and will assist the young comrades in every way possible to carry on their Socialist work.

This is giving the young comrades a good start and we hope that they progress rapidly and become one of the active units of our movement.

